

ucn act2learn

Introduktion til Pædagogisk Analyse

UCN, Aalborg
Tirsdag d. 29. oktober 2024

Pernille Nielsen: pern@ucn.dk

Pernille Nielsen
UCN act2learn Pædagogik og Læring

 **Den Mangfoldige
Folkeskole**

Hvem er giraffen?

Særligt optaget af betingelsers betydninger, og hvordan vi bedst muligt skaber deltagelsesmuligheder for alle børn i skolen.

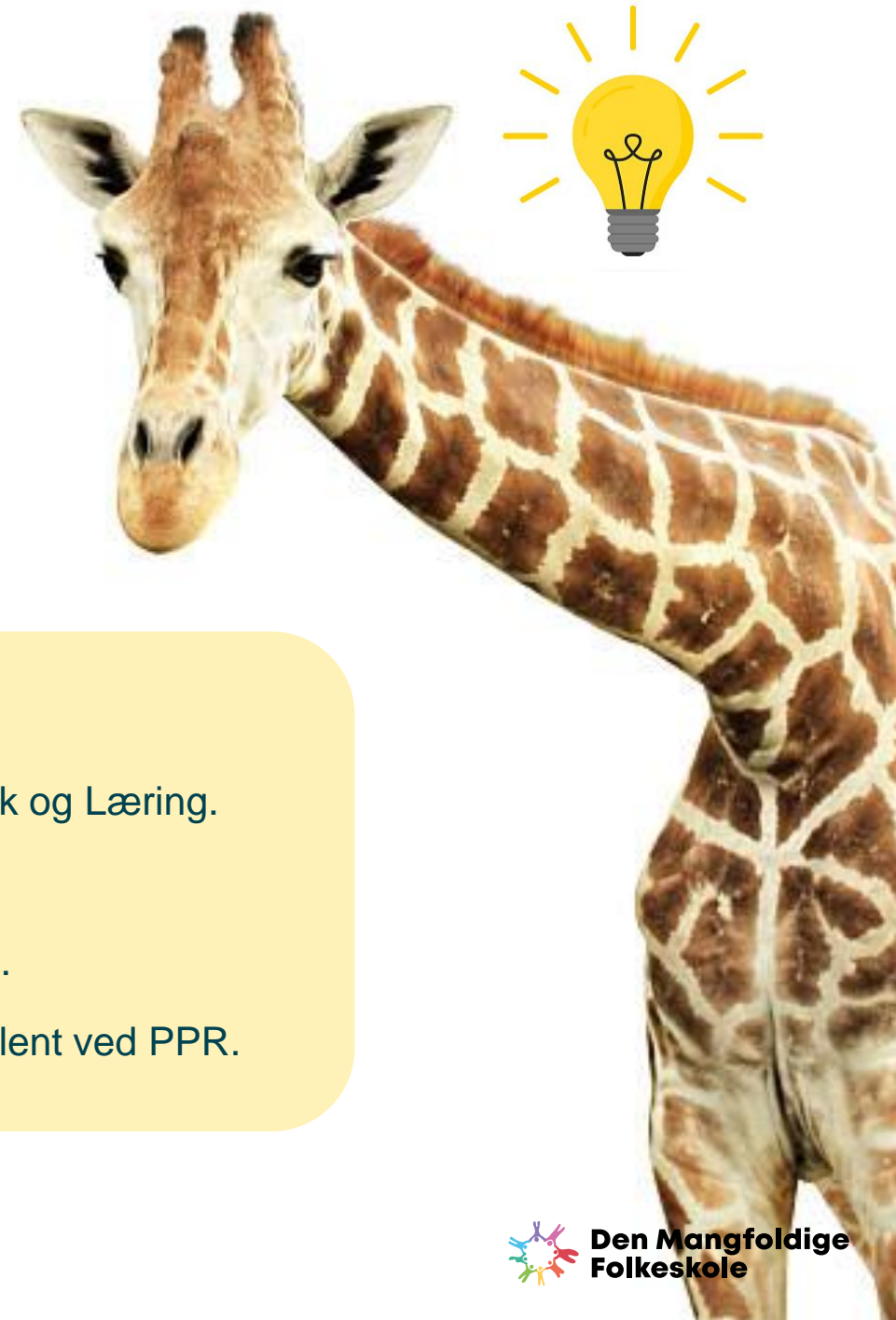
Pernille Nielsen

Adjunkt, UCN act2learn, Pædagogik og Læring.

Folkeskolelærer.

Cand.pæd. i pædagogisk psykologi.

Tidligere specialpædagogisk konsulent ved PPR.

DEN MANGFOLDIGE FOLKESKOLE

Samtlige 11 nordjyske kommuner og Professionshøjskolen UCN er sammen om det treårige projekt "Den Mangfoldige Folkeskole".

Her skal en lang række lokale indsatser være med til at løfte en af folkeskolens største udfordringer: At skabe rum til, at flere børn og unge kan lære og trives i den almene undervisning og deltage i skolens fællesskaber.

I Den Mangfoldige Folkeskole skal vi udnytte det potentiale, der er i at skabe en læringskultur, hvor vi afprøver og lærer sammen og lærer af hinanden lokalt og på tværs af kommunerne.

I dag er vi sammen om at få viden om, hvad Pædagogisk Analyse er, og hvordan vi kan bruge Pædagogisk Analyse til at skabe udvikling i pædagogisk praksis.

DEN MANGFOLDIGE FOLKESKOLE

Formål:

At øge deltagelsesmulighederne for alle børn og unge.

Mål:

- Styrke den inkluderende didaktiske og pædagogiske praksis
- Styrke alle børn og unges læring og trivsel
- Styrke grundlaget for fremtidens skole

DEN MANGFOLDIGE FOLKESKOLE

Kurser og møder Videndeling Kommunale indsatser Om projektet

Den Mangfoldige Folkeskole

Samtlige 11 nordjyske kommuner og Professionshøjskolen UCN er sammen om det treårige projekt "Den Mangfoldige Folkeskole". Her skal en lang række lokale indsatser være med til at løfte en af folkeskolens største udfordringer: At skabe rum til, at flere børn og unge kan lære og trives i den almene undervisning og deltage i skolens fællesskaber.

Kurser og webinarer →

Artikler og kursusmateriale →

Efter i dag

- Følg løbende med på hjemmesiden for ny inspiration, kompetenceudvikling og videndeling.
- Spred gerne budskabet om mulighederne i Den Mangfoldige Folkeskole.
- Videndel om dagens læring med kolleger og ledere.
- Slides kan efterfølgende findes på hjemmesiden.

<https://www.denmangfoldigefolkeskole.dk>

Du kan gennem Den Mangfoldige Folkeskole få nedenstående diplommoduler i foråret 2025 gratis.

Moduler i foråret 2025

DIPLOMMODUL

Læring, kontakt og trivsel – Den Mangfoldige folkeskole

Aalborg

14. 01 2025

DIPLOMMODUL

Skriftsprogsudvikling og skriftsprogsundervisning 4.-10. klasse

Den pædagogiske diplomuddannelse

Aalborg

16. 01 2025

DIPLOMMODUL

Skriftsproglige vanskeligheder i relation til dysleksi

Den pædagogiske diplomuddannelse

Aalborg

16. 01 2025

DIPLOMMODUL

Flersprogethed og andetsprogstilegnelse

Den pædagogiske diplomuddannelse

Aalborg, Online

17. 01 2025

DIPLOMMODUL

Børn, unge og familier i udsatte positioner

Den pædagogiske diplomuddannelse

Aalborg

17. 01 2025

DIPLOMMODUL

Social inklusion

Den pædagogiske diplomuddannelse

Aalborg

27. 01 2025

DIPLOMMODUL

Faglig vejledning i skolen -

Den pædagogiske diplomuddannelse

Aalborg

15. 01 2025

DIPLOMMODUL

Læring og didaktisk design

Den pædagogiske diplomuddannelse

Aalborg

17. 01 2025

DIPLOMMODUL

Neuropsykologi og neuropædagogik

Den pædagogiske diplomuddannelse

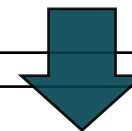
Aalborg, Thisted

14. 01 2025

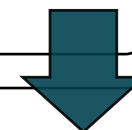
Dagens program

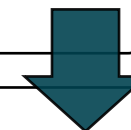
Hvad er Pædagogisk Analyse og hvorfor skal vi arbejde med det?

Eksempler på arbejdet med Pædagogisk Analyse?

Pædagogisk Analyse i egen praksis

De gode spørgsmål i arbejdet med pædagogisk udvikling

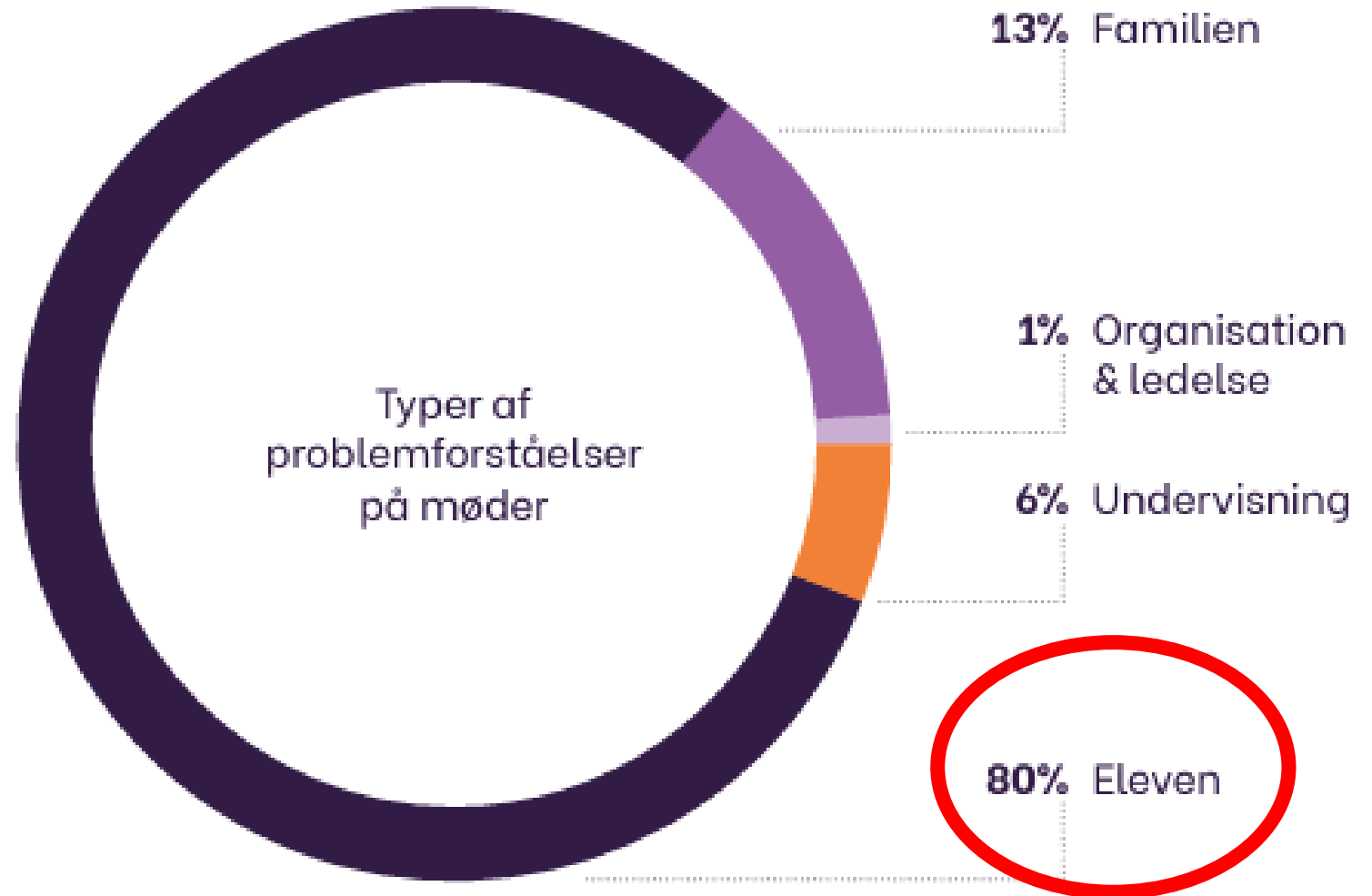
Hvad er Pædagogisk Analyse og hvorfor skal vi arbejde med det?

Problemforståelser på møder

Cirkeldiagram 1:

Procentvis fordeling af hvor ofte en problemforståelse dukker op på møder

”Analyser viser en dominerende tendens til, at fokus rettes mod eleven eller elevgruppen og ikke mod den praksis, som eleverne indgår i. Det betyder, at den specialpædagogiske viden og kompetence, der generelt er til stede på skolerne, praktiseres ud fra en individuel problemforståelse, hvormed eleven antages at være bærer af et givent problem, der håndteres med kompensation eller behandling.”

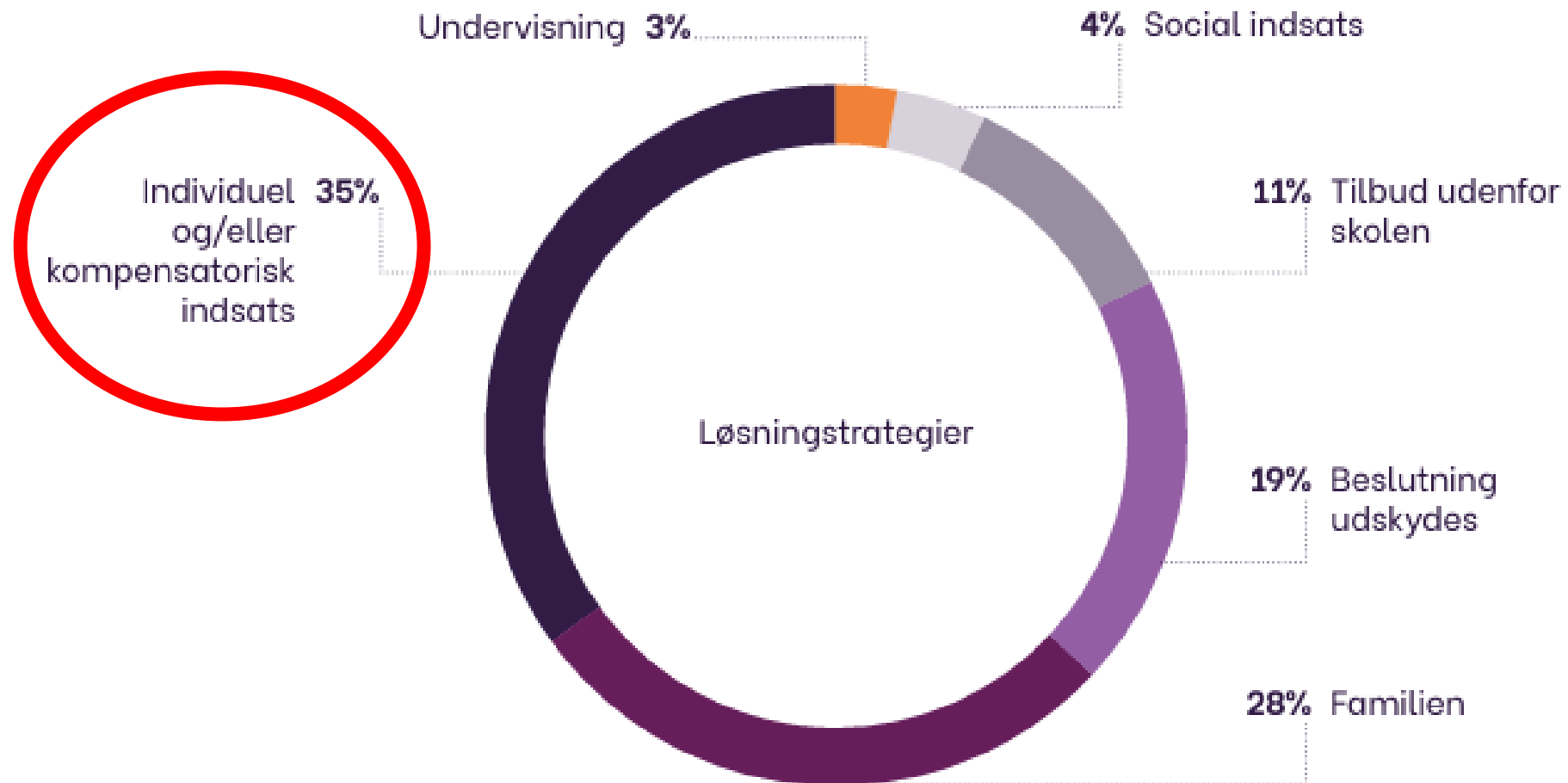

Løsningsforslag på møder

(Hansen, Jensen, Molbæk, & Schmidt, 2020)

Cirkeldiagram 2:

Procentvis fordeling af hvor ofte en løsningsstrategi dukker op på møder

Case: Anne

”Annes lærere og pædagoger deler på et møde deres bekymringer for Anne. De oplever, at hun er meget stille, går rundt alene meget af tiden og virker afvisende og uinteresseret i de andre børn. De oplever, at Anne ikke tager meget initiativ til at være med. Når hun en gang imellem er med i en leg, ser de hende forlade legen tilsyneladende uden grund og uden at give besked til de andre børn. De oplever, at Anne er meget opsøgende i forhold til de voksne, eksempelvis i pauserne hvor hun ofte går rundt sammen med en voksen. Forældrene giver udtryk for, at de godt kan genkende bekymringen i forhold til de sociale relationer, men at de derudover oplever Anne meget anderledes og som en meget bestemt, viljestærk pige med meget energi.

På baggrund af dette møde bliver lærerne og pædagogerne enige om at igangsætte et forløb, hvor de skal have særlig opmærksomhed på Anne.”

Case: Anne

Hvilke problemforståelser er på spil omkring Anne i henholdsvis del 1 og del 2?
Hvordan lykkes det at udfordre problemforståelserne i casen?

”De observerer bl.a. følgende:

En gruppe piger sidder i en sofa og kigger i deres mapper med billeder af deres familier. De snakker sammen om billederne. En pige rejser sig, og Anne sætter sig på hendes plads med sin mappe. Da pigen kommer tilbage, siger hun ”Flyt dig, det er min plads” til Anne, som flytter sig uden at sige noget. Anne sætter sig lidt derfra og leger med en dukke. Efter lidt tid går Anne igen over til pigerne i sofaen med sin mappe i hånden og kigger på. En pige siger: ”Du står i vejen, Anne, flyt dig.” Anne rykker to skridt baglæns. Pigen gentager: ”Du står for tæt på”, og Anne går et stykke væk fra pigerne, kigger lidt på dem på afstand og går så ud af rummet.”

Den teoretiske baggrund for arbejdet med PA

Gensidig påvirkning, som altid finder sted.

Fokus på mønstre og samspil mellem individerne.

Ændring i mønstre og omgivelser skaber forandringen.

Vanskeligheder i samspillet/konteksten fremfor individet.

Ingen objektiv virkelighed, men forskellige virkelighedsopfattelser.

Hovedprincippet i Pædagogisk Analyse

Og til dette må vi anvende en problemløsningsmodel som fx pædagogisk analyse for at forstå, hvorfor situationen er, som den er.

”Ud fra et socialt systemperspektiv er det helheden og samspillet med omgivelserne som kan give forståelse for og forklaringer på problemer knyttet til enkeltindivider og fællesskaber. Det er først, når vi analyserer mønstre og sammenhænge, at vi kan få en god forståelse af det, der foregår. Dette er både baggrunden for og hovedprincippet i pædagogisk analyse.”

(Nordahl & Overland, 2021)

At være forskningsorienteret

”Læreren/pædagogen skal være forsker i egen praksis. Det betyder, at man som lærer/pædagog ikke bare skal gøre, som man plejer, og ikke bare skal kunne følge specifikke metoder. Læreren/pædagogen skal dermed være udviklings- og forandringsorienteret.”

Vigtige elementer i pædagogisk analyse

Vidensdel

De professionelle skal udvikle og anvende forskningsbaseret viden, som sikrer børnenes trivsel, udvikling og læring

Analysedel

De professionelle skal foretage pædagogiske analyser af de udfordringer, som de står overfor i hverdagen.

Handlingsdel

På baggrund af de pædagogiske analyser skal der foretages konkrete ændringer i det pædagogiske arbejde.

Mulige tematikker

Hvordan sikrer vi alle børns deltagelse i sociale og faglige fællesskaber?

Hvordan skaber vi et inkluderende læringsmiljø for alle?

Hvilken rolle spiller vi som lærere/pædagoger i forhold til inklusion/eksklusion?

Hvordan kan vi optimere forældresamarbejdet?

Udgør vores struktur, organisering og fysiske indretning eksklusion af visse børn?

Hvordan sikrer vi at medtage flere perspektiver på en problemstilling end blot 'mit egen'?

Pædagogisk analyse

Pædagogisk analyse **giver ikke konkrete redskaber** til at tackle de enkelte udfordringer i den pædagogiske praksis.

Som analysemetode giver den en **større forståelse af de faktorer, som udløser, påvirker og opretholder adfærds-, lærings- og udviklingsproblemer i dagtilbud og skole.** Har man først større forståelse for de opretholdende faktorer, bliver det nemmere at finde pædagogiske strategier, der virker.

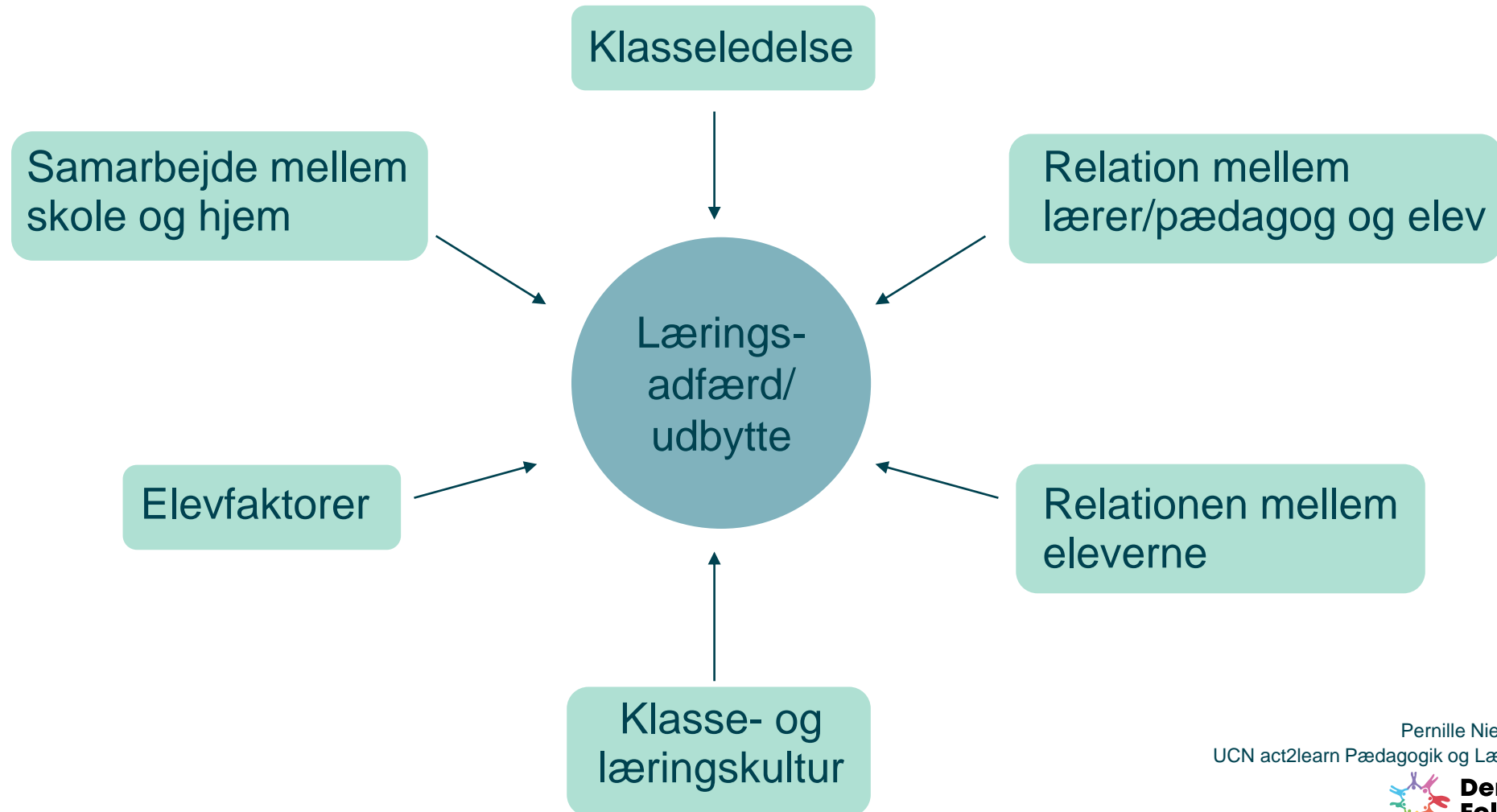
Princippet: God undervisning og pædagogisk praksis forudsætter, at læreren eller pædagogen er opmærksom på og i stand til at analysere en række faktorer i læringsmiljøet og er i stand til at omsætte disse analyser til god pædagogisk praksis.

... Og hvordan kan sådanne opretholdende faktorer så se ud?

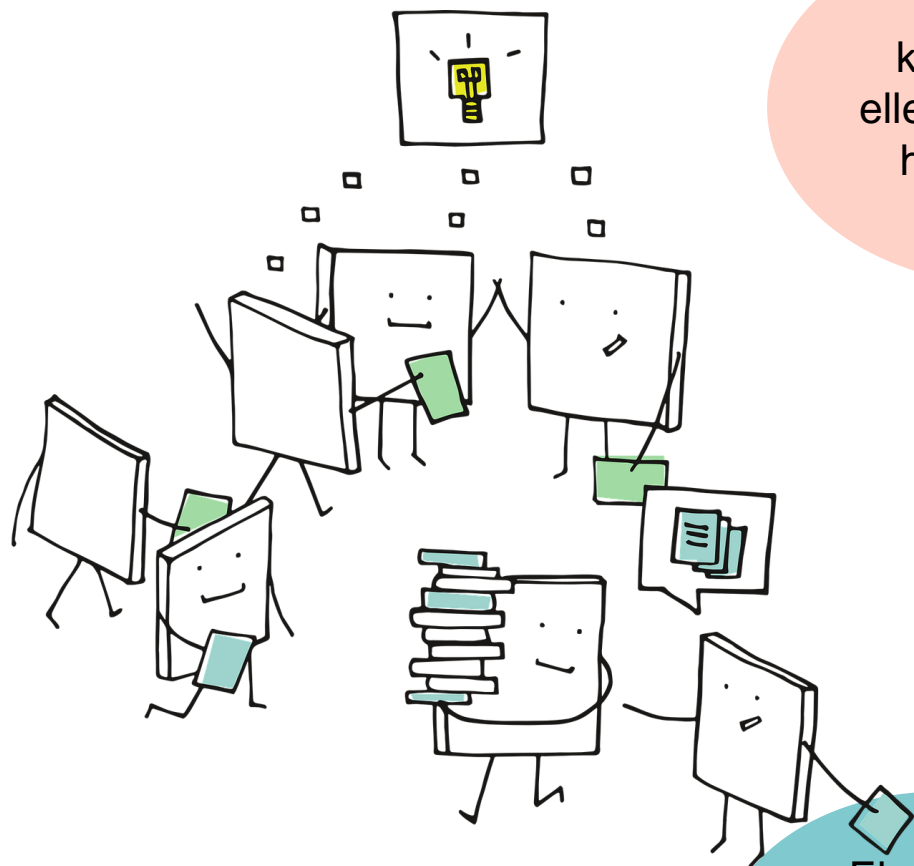
(Nordahl & Overland, 2021)

Påvirkende faktorer

Opretholdende faktorer, som kan påvirke elevernes læring, trivsel og udvikling.

Eksempler på opretholdende faktorer: Klasseledelse

Utydelige klasseregler eller regler, som håndhæves forskelligt.

Læreren kritiserer mere end at påpege det gode.

Ingen fast struktur på undervisningen eller i overgangssituationer.

Læreren roser præstationer fremfor arbejdsindsats.

Læreren tager ikke konflikter mellem eleverne op.

Læreren tilbyder ikke alternative løsningsmuligheder.

Læreren har lave forventninger til elevernes læring.

Læreren tillader grin og negative kommentarer, når en elev svarer forkert.

Elever får opgaver, som de ikke mestrer.

Eksempler på opretholdende faktorer: Relationer

Læreren kan ikke lide eleven (siger det, viser det ved kropssprog, bruger negative narrativer om eleven).

Læreren understøtter ikke barnets psykologiske behov (autonomi, mestring og tilhør).

Læreren har et sarkastisk sprogbrug.

Eleven har ikke medbestemmelse i undervisningen.

Læreren tilrettelægger ikke mestringsoplevelser.

Læreren er ikke optaget af elevens livsverden.

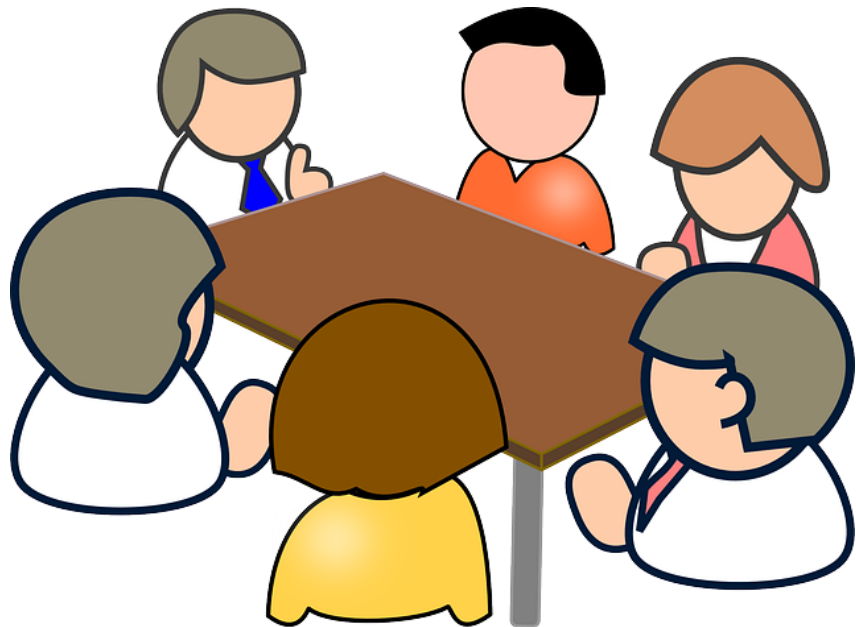
Enkelte elever har ikke venner i klassen.

Læreren overser eleven i timerne.

Læreren gør ikke noget aktivt for at inkludere eleven i klassefællesskabet.

Læreren skælder ud.

Eksempler på opretholdende faktorer: Samarbejde

Skolen kontakter primært forældrene om negative hændelser i skolen.

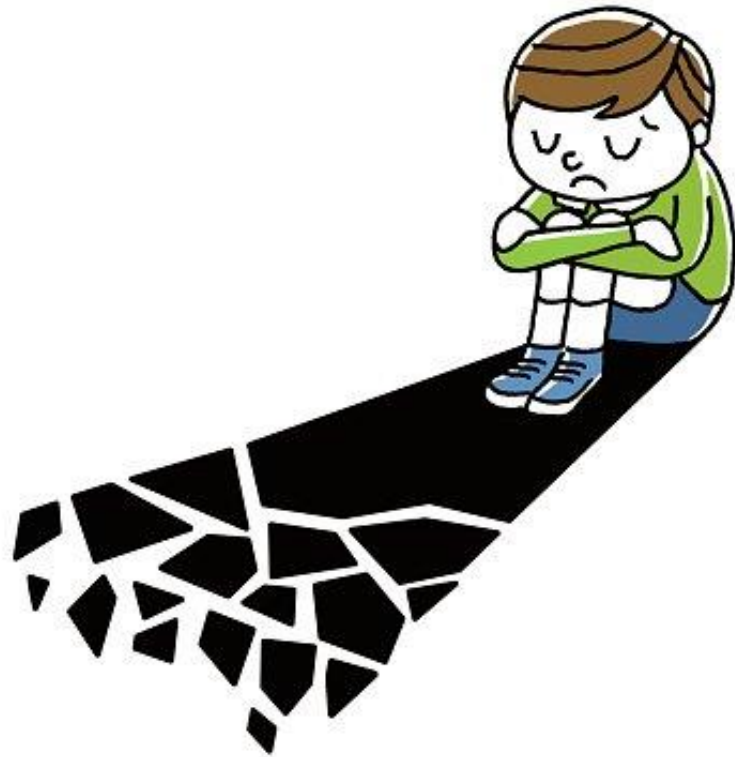
Forældrene er ikke aktive deltagere i problemløsningen på skolen.

Der følges ikke op på aftaler mellem skole og hjem.

Der gives ikke plads til forældrenes perspektiver.

Skolen løser problemerne alene uden involvering af forældrene.

Eksempler på opretholdende faktorer: Elevfaktorer

Elever er bange for at svare forkert.

Elever er bange for at spørge læreren om hjælp.

Elever har meget lille tro (eller ingen tro på), at de kan klare opgaverne.

Elever tror, at læreren ikke kan lide dem.

Elever opfatter sig selv som dumme.

Elever er bange for negative kommentarer fra andre elever.

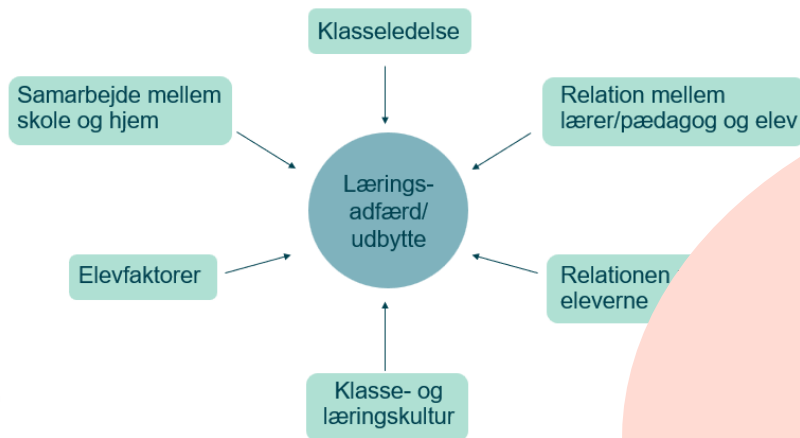
Drøftelse med din nabo

Husk at udfordre
problem-
forståelser.

Påvirkende faktorer

Opretholdende faktorer, som kan påvirke elevernes læringsadfærd og læringsudbytte.

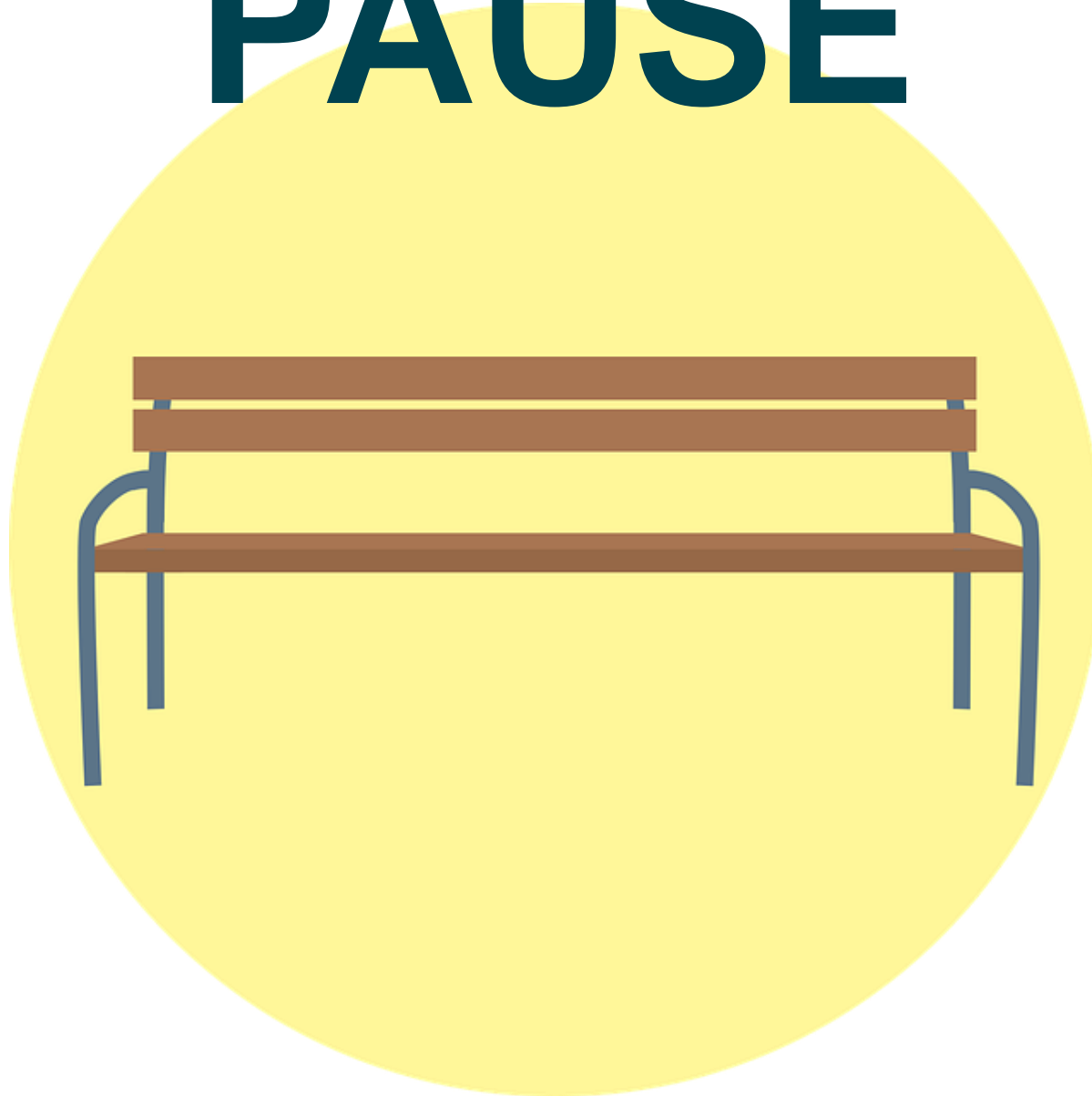
Hvilke andre opretholdende
faktorer kan I få øje på?

*Hvilke faktorer kan medvirke
(eller være årsag) til, at
problemet eksisterer, eller at
børn ikke trives, udvikler sig
eller lærer?*

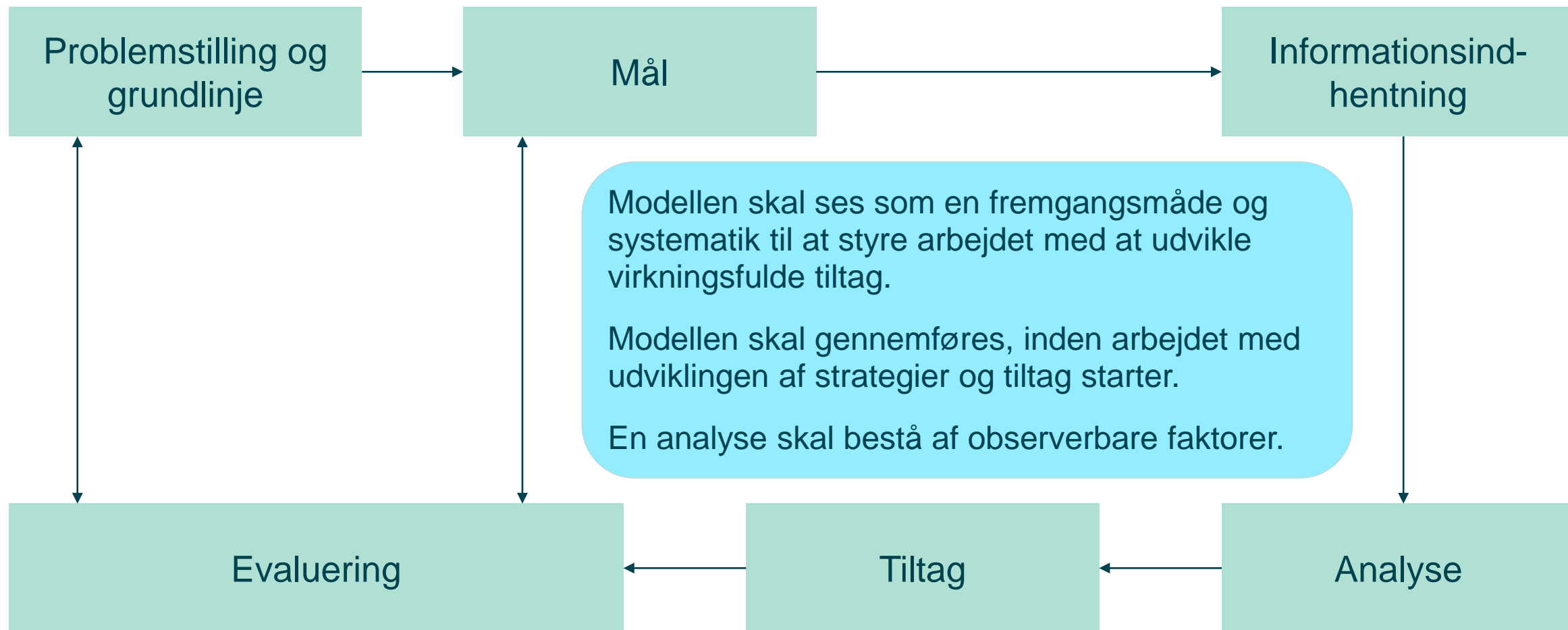
Skriv
på
post-its

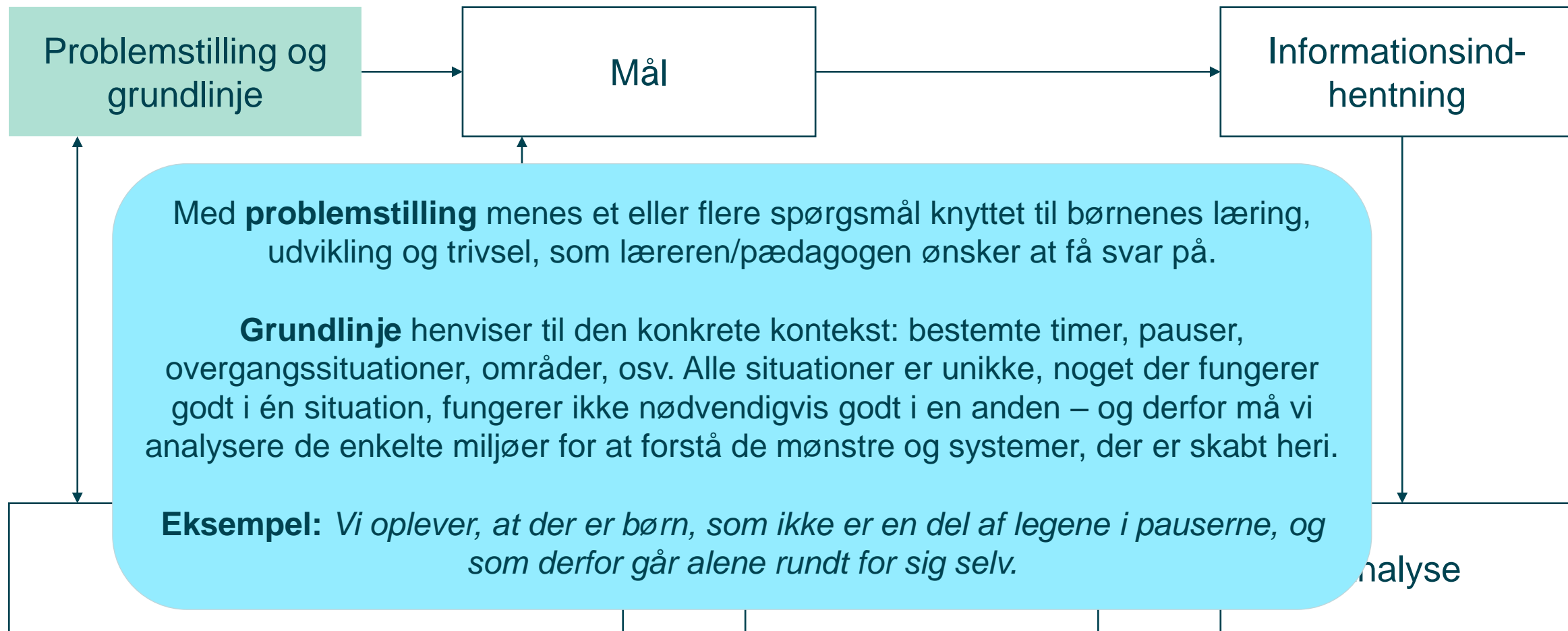
PAUSE

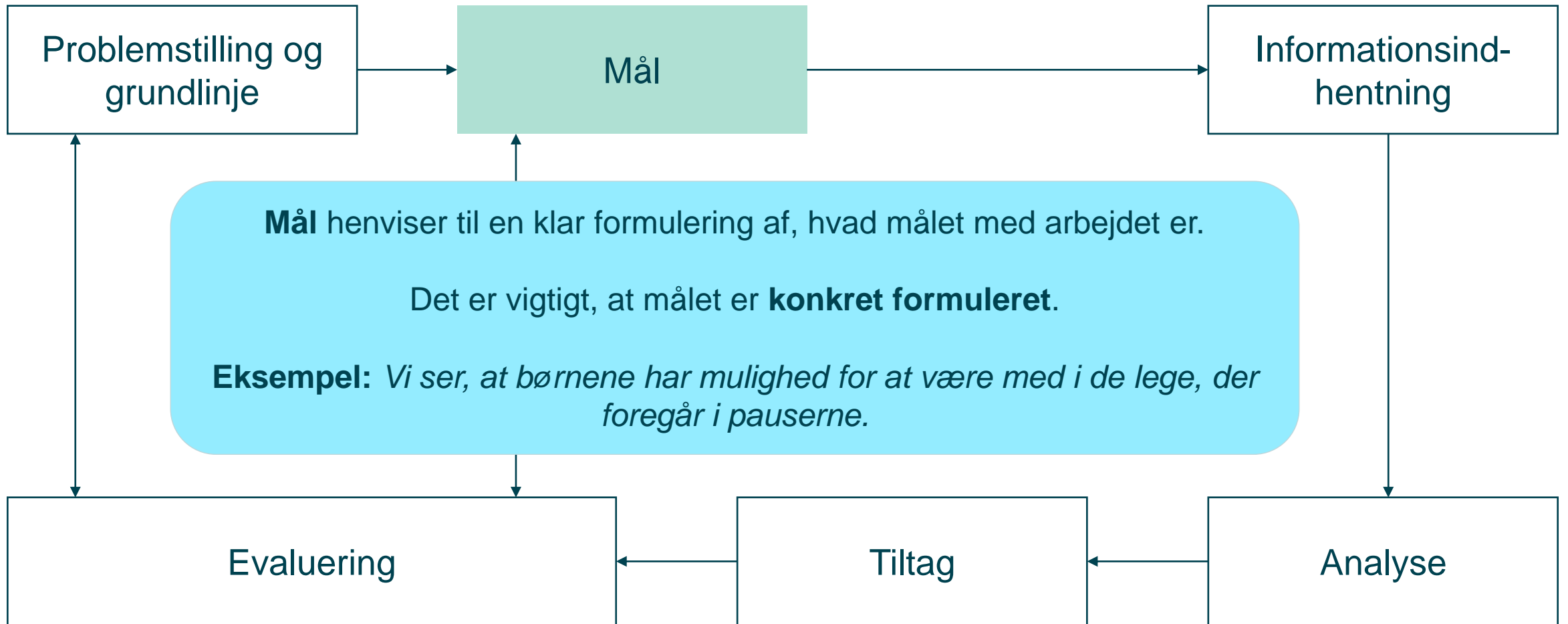
Model for pædagogisk analyse

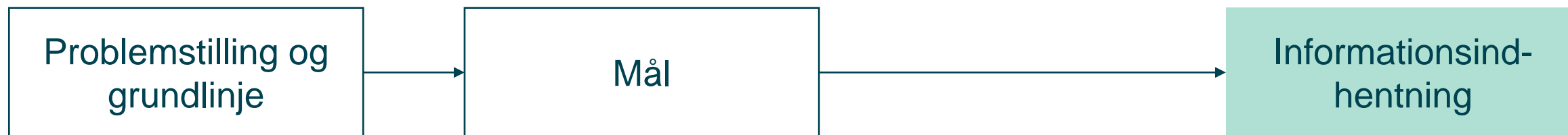
Problemstilling og grundlinje

Mål

Informationsindhentning

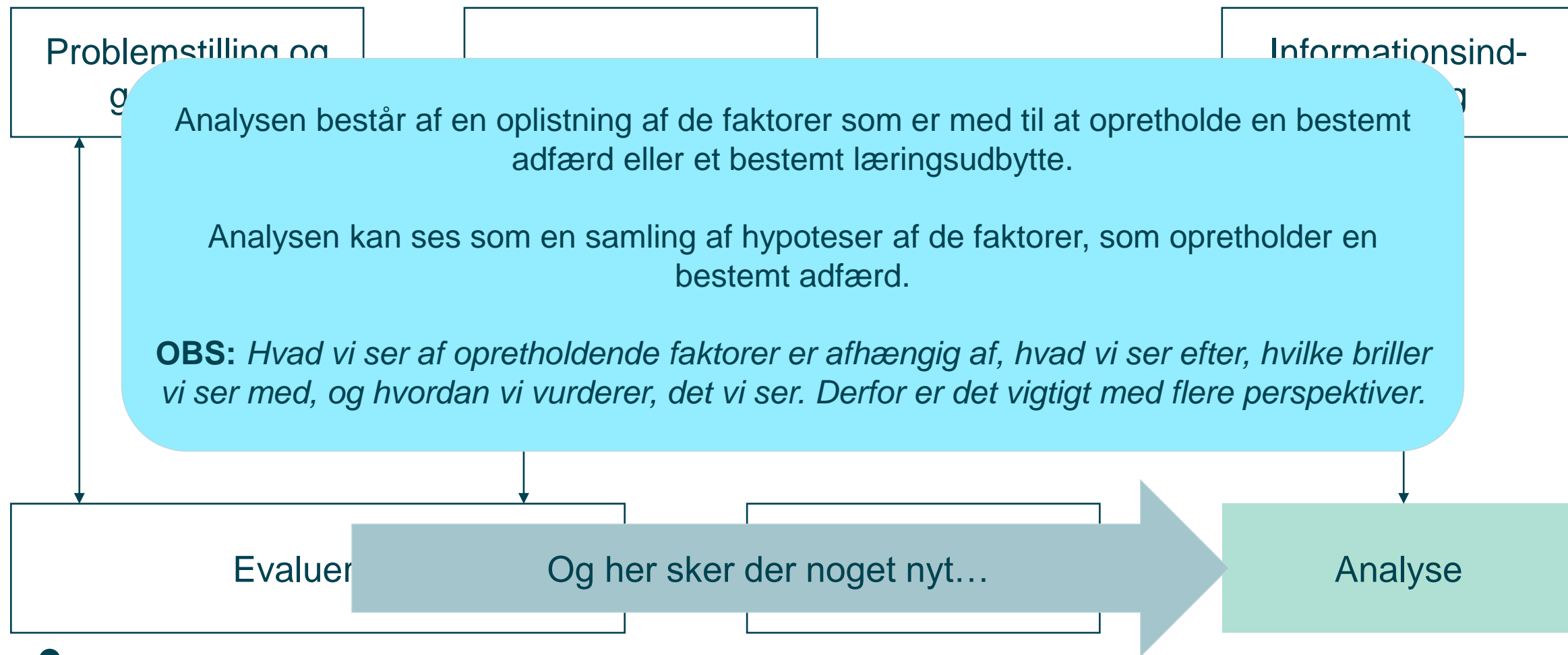
Informationsindhentning handler om at få information om det, som den pædagogiske analyse handler om: observationer, samtaler og forskellige perspektiver i personalegruppen, forældresamtaler, prøver, osv.

Centralt i teorien er, at alle børn er aktører i forskellige læringsituationer, og at de handler på baggrund af, hvordan de opfatter situationen.

Derfor er det vigtigt at få indblik i børnenes perspektiv.

Eksempel: Observation af børnegrupperne i overgangen fra time til pauserne og i pauserne. Børnene udfylder relationscirklen, efterfulgt af børnesamtaler om legerelationer, og hvad de leger (og godt kan lide at lege i pauserne).

Analyse

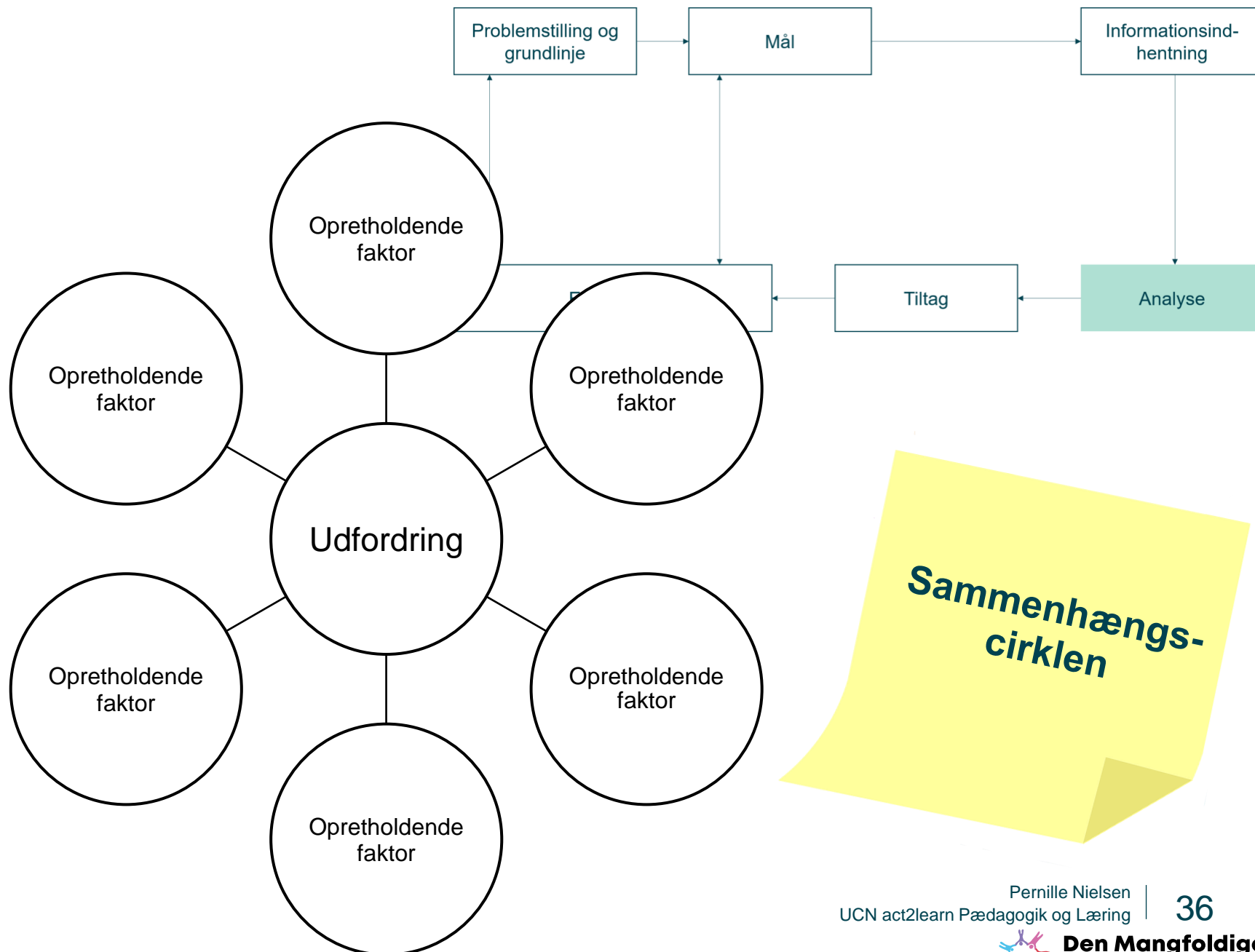

Analyse

EKS.

Vi oplever, at der er børn, som ikke er en del af legene i pauserne, og som derfor går rundt alene for sig selv.

Opretholdende faktorer anvendes i modellens analysefase. **Hvilke faktorer er medvirkende til, at problemet opretholdes?**

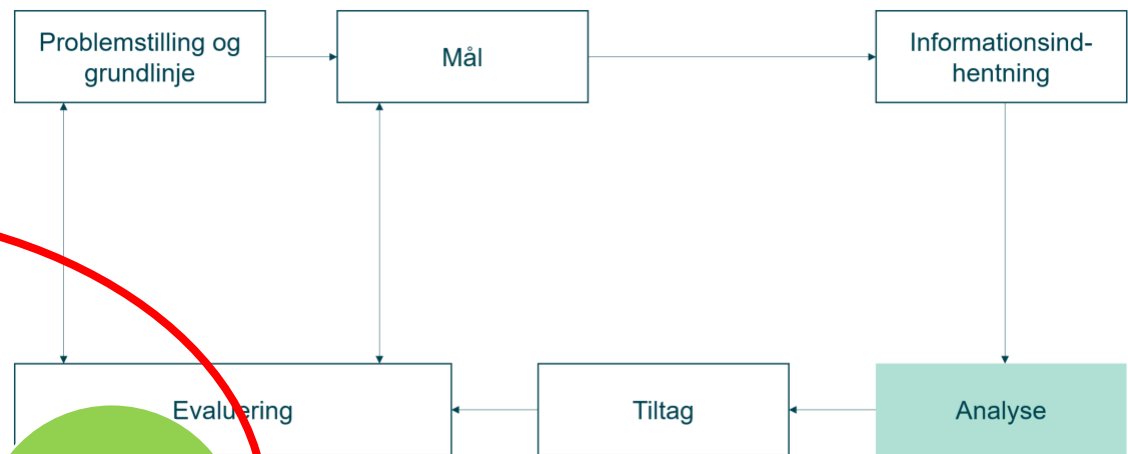
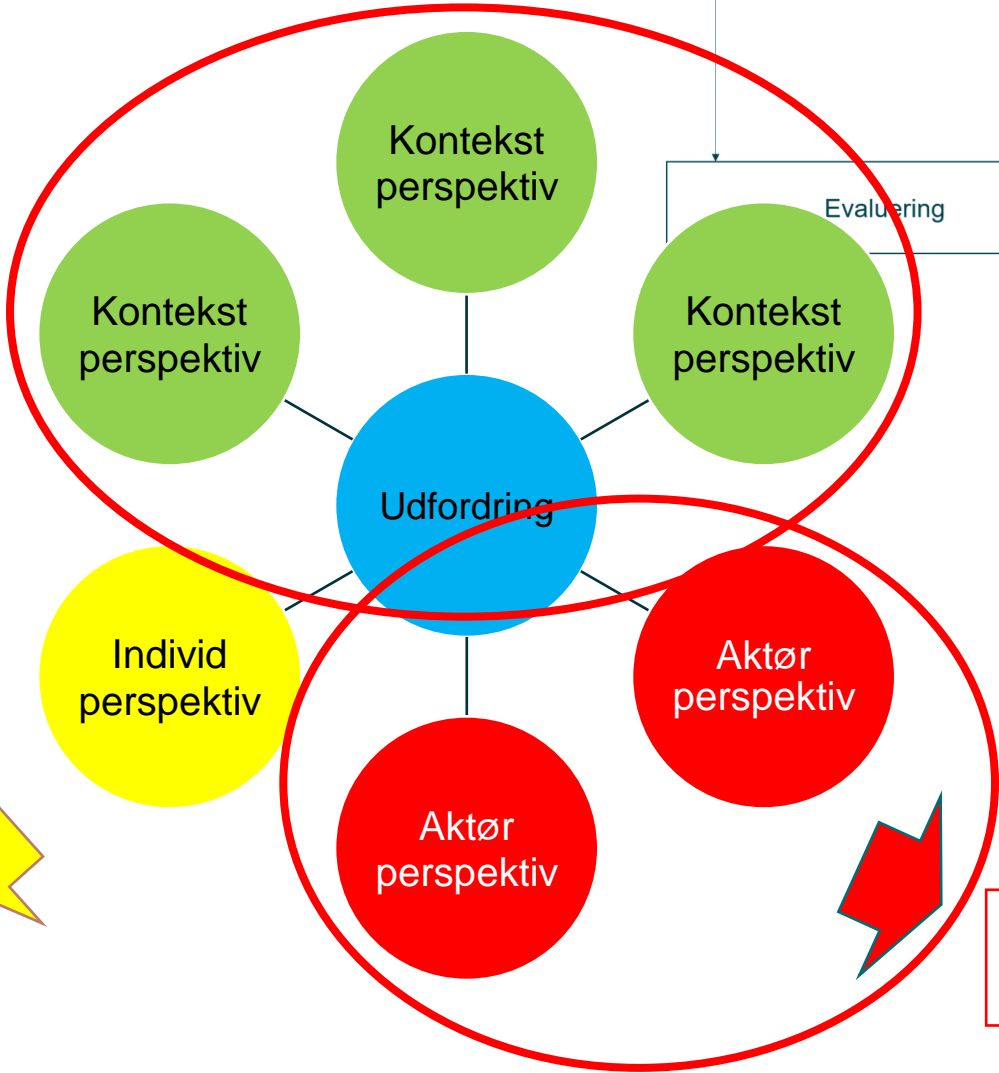

Analyse

Fokus på læringsmiljøet og undervisningen

EKS.
Vi oplever, at der er børn, som ikke er en del af legene i pauserne, og som derfor går rundt alene for sig selv.

Fokus på elevernes forudsætninger

Problemstillinger skal altid analyseres ud fra alle tre perspektiver, med særlig vægt på **aktør- og kontekstperspektivet.**

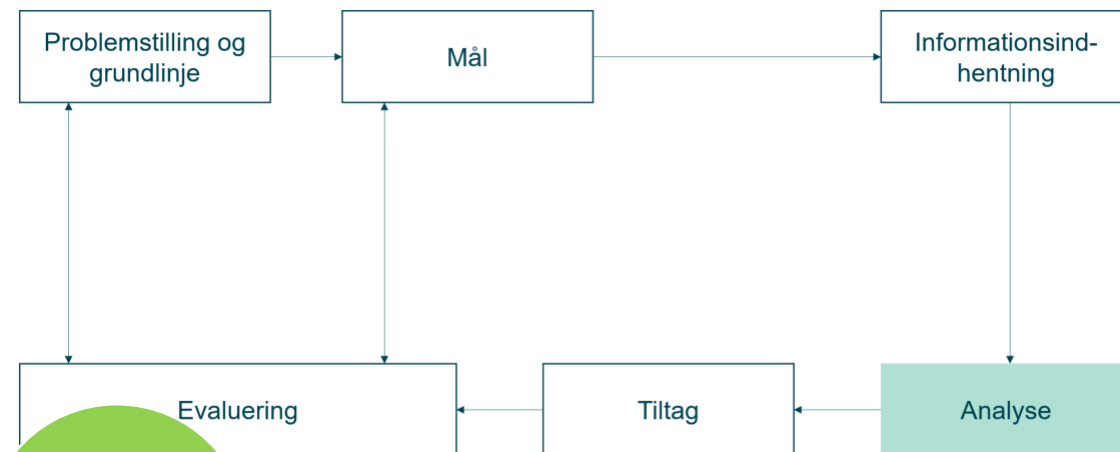
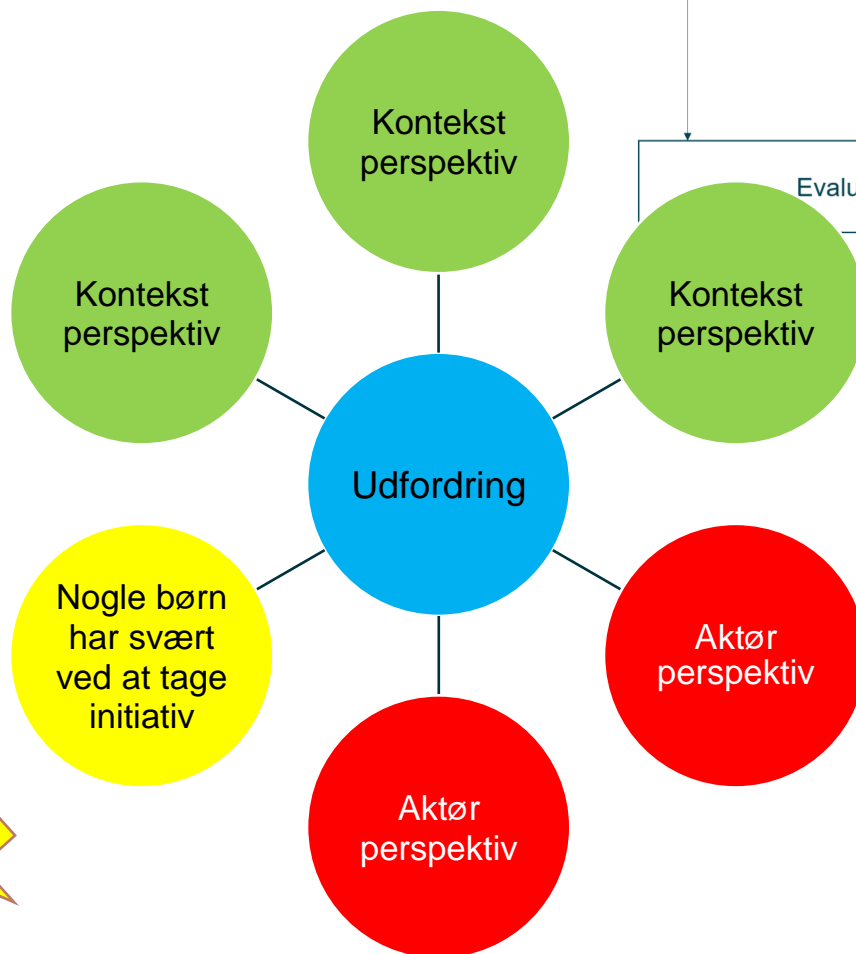
Barnets/børnenes perspektiv(er)

Analyse

EKS.

Vi oplever, at der er børn, som ikke er en del af legene i pauserne, og som derfor går rundt alene for sig selv.

Fokus på elevernes forudsætninger

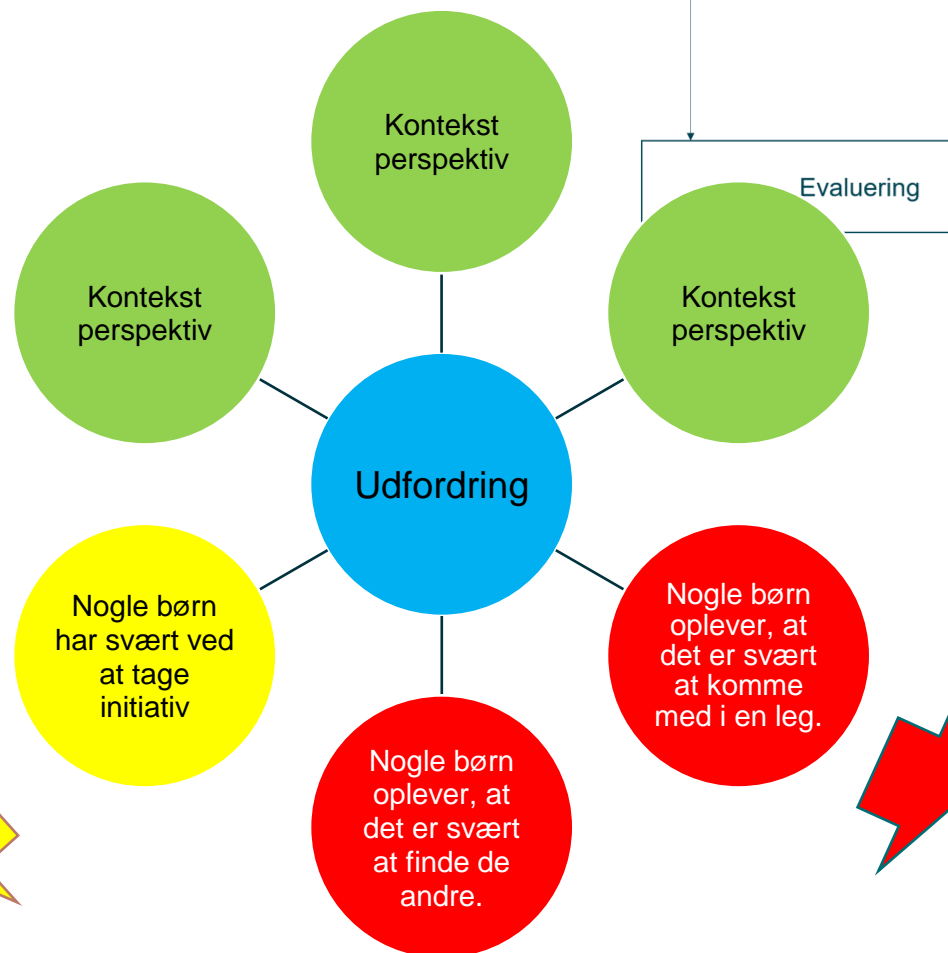
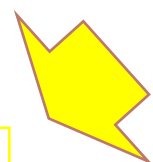

Analyse

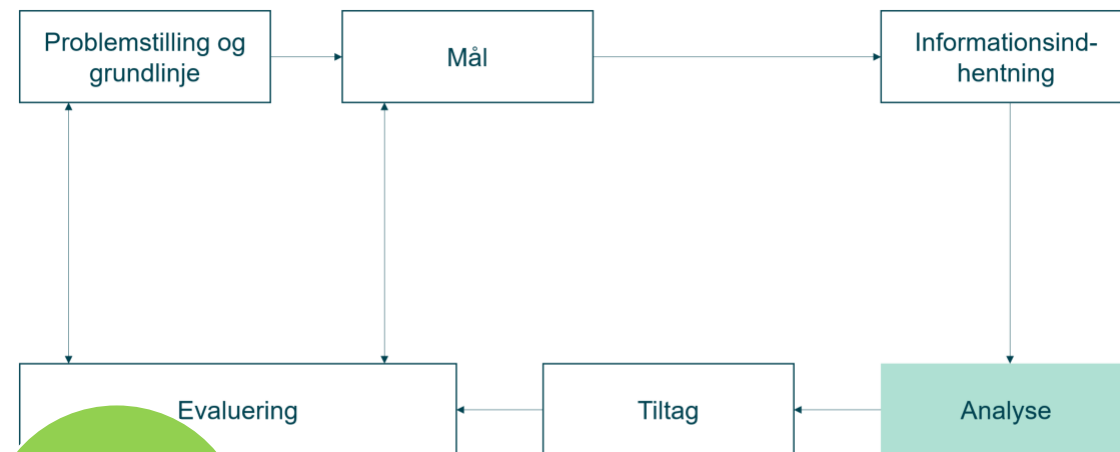
EKS.

Vi oplever, at der er børn, som ikke er en del af legene i pauserne, og som derfor går rundt alene for sig selv.

Fokus på elevernes forudsætninger

Barnets/børnenes perspektiv(er)

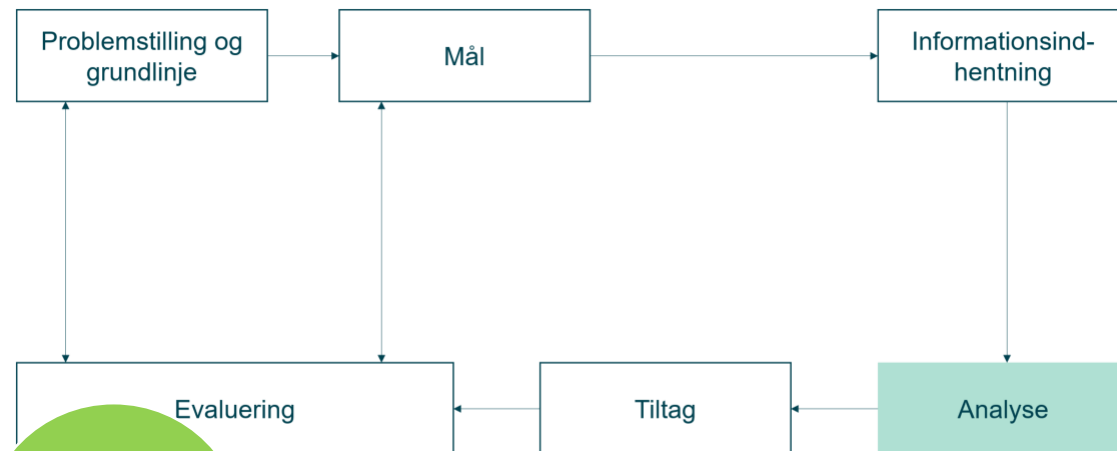
Analyse

Fokus på læringsmiljøet og undervisningen

EKS.

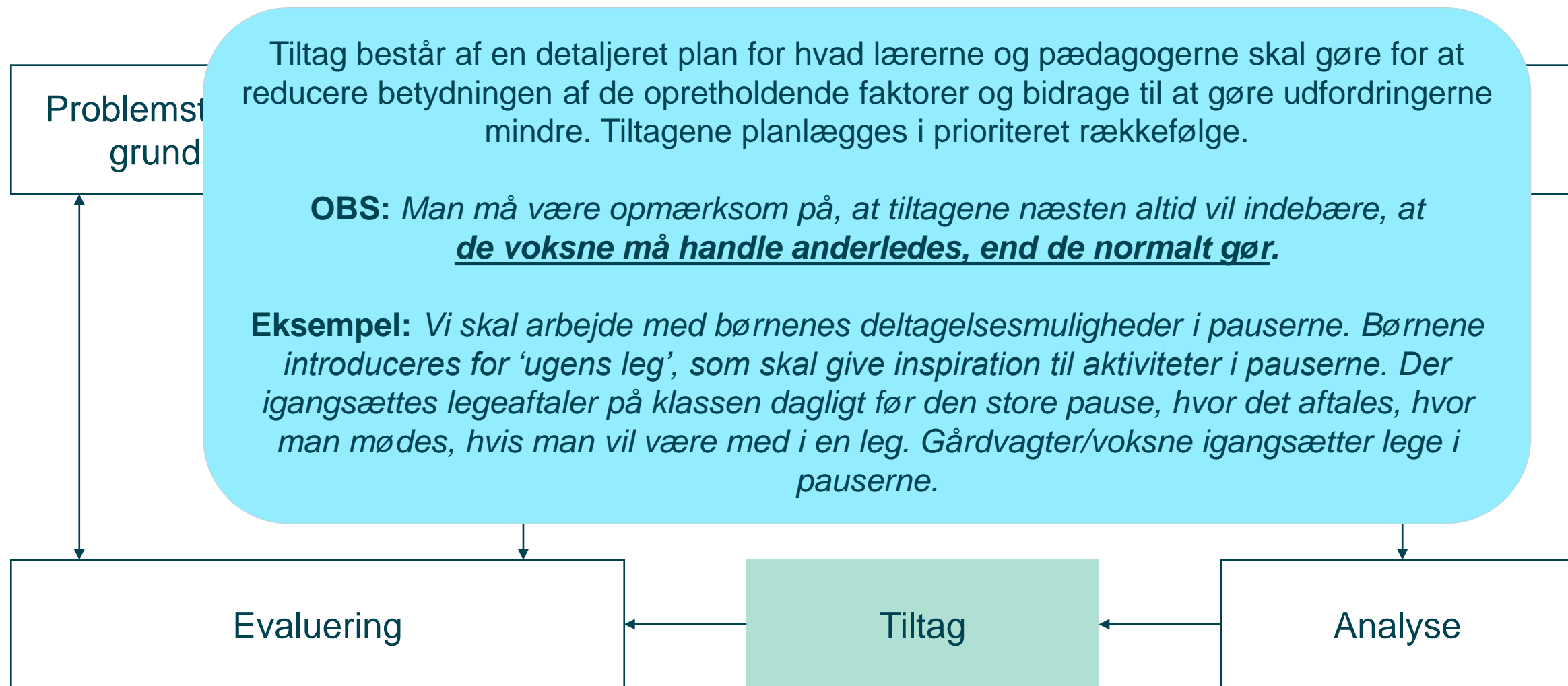
Vi oplever, at der er børn, som ikke er en del af legene i pauserne, og som derfor går rundt alene for sig selv.

Fokus på elevernes forudsætninger

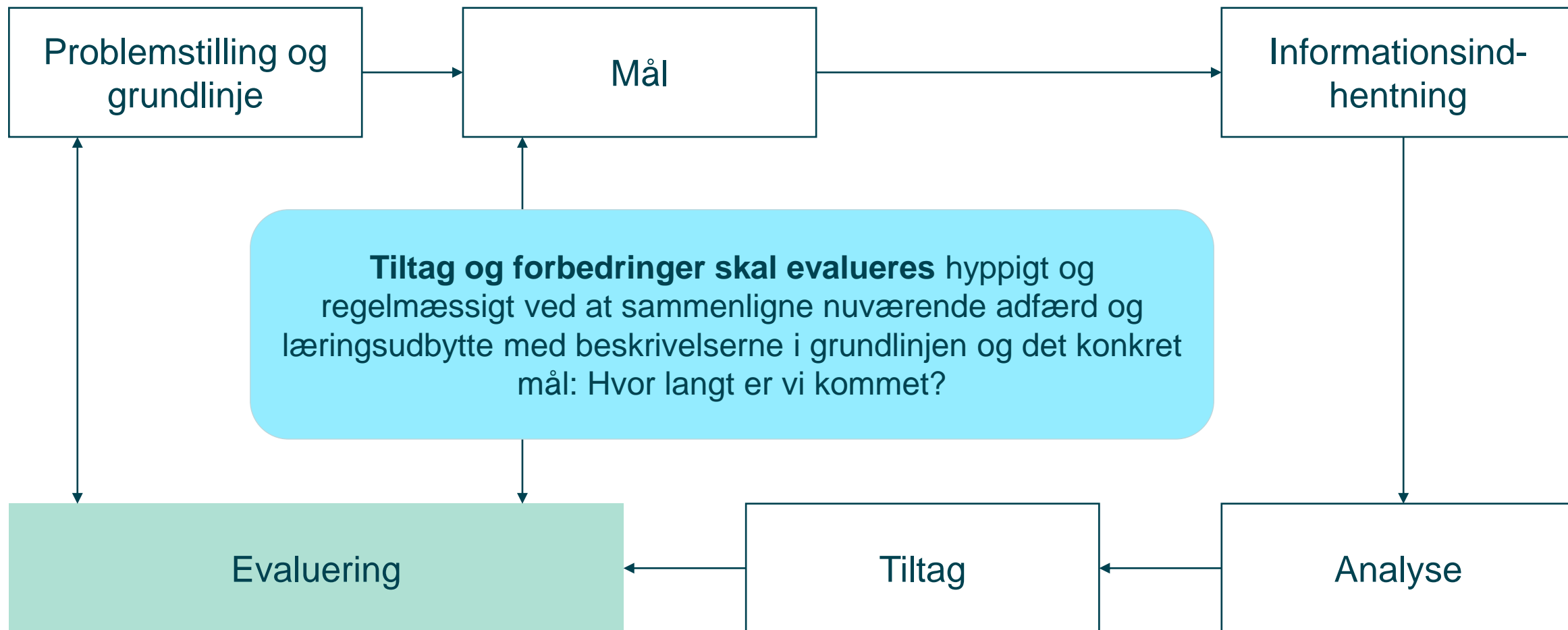

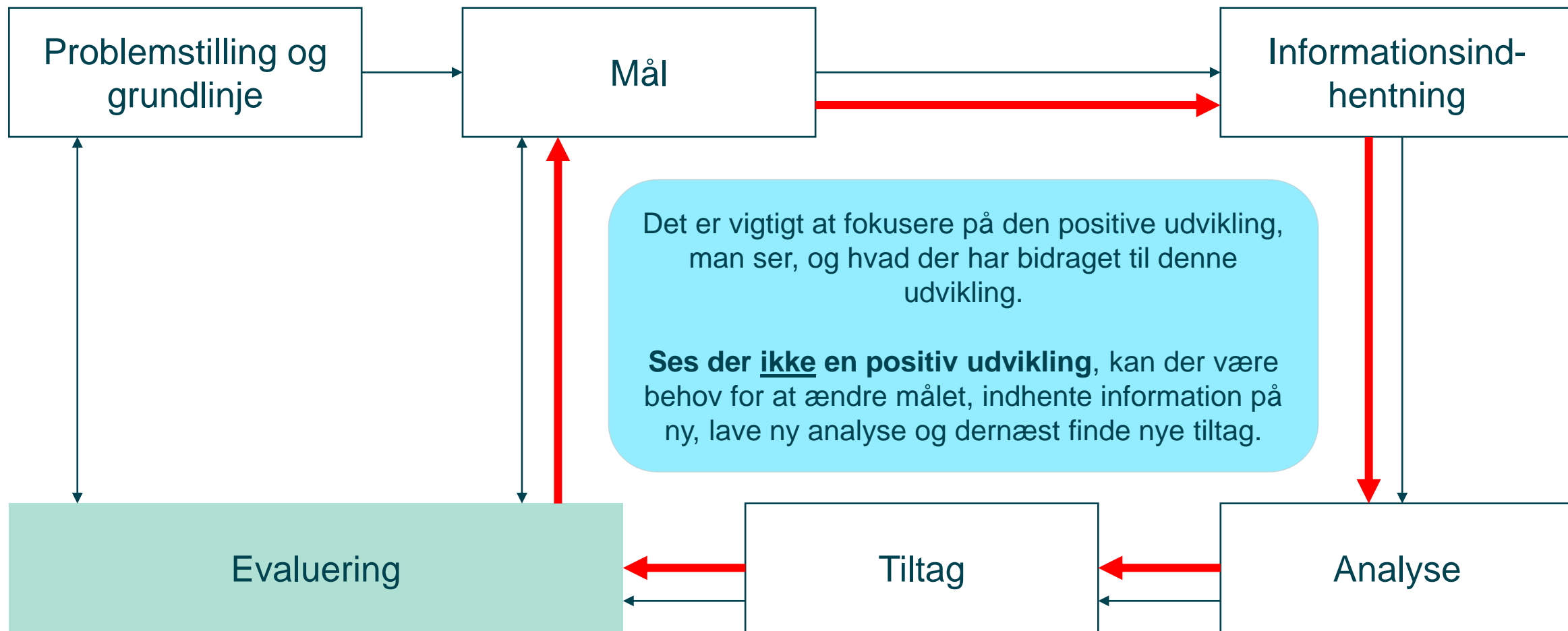
Barnets/børnenes perspektiv(er)

Tiltag

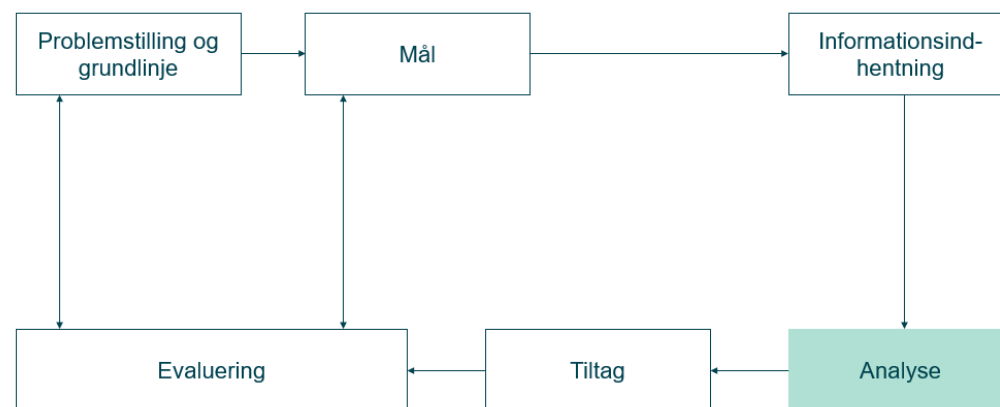
Evaluering

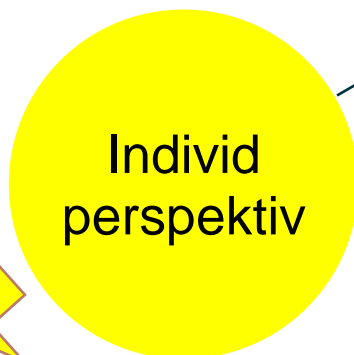
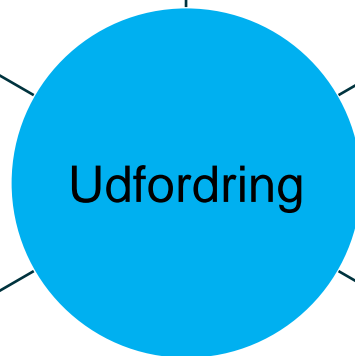
Drøftelse

- Gennemgå modellen for Pædagogisk Analyse og Sammenhængscirklen og drøft, hvor det er, I ser, at I særligt lykkes i forhold til at skabe udvikling af pædagogisk praksis?
- Hvor ser I, at der opstår udfordringer? Hvilke udfordringer er det, der opstår, og hvordan spænder de ben for pædagogisk udvikling? Og hvor er der i jeres optik brug for et særligt fokus i forhold til jeres samarbejde med kolleger?

Sammenhængscirklen

Fokus på læringsmiljøet og undervisningen

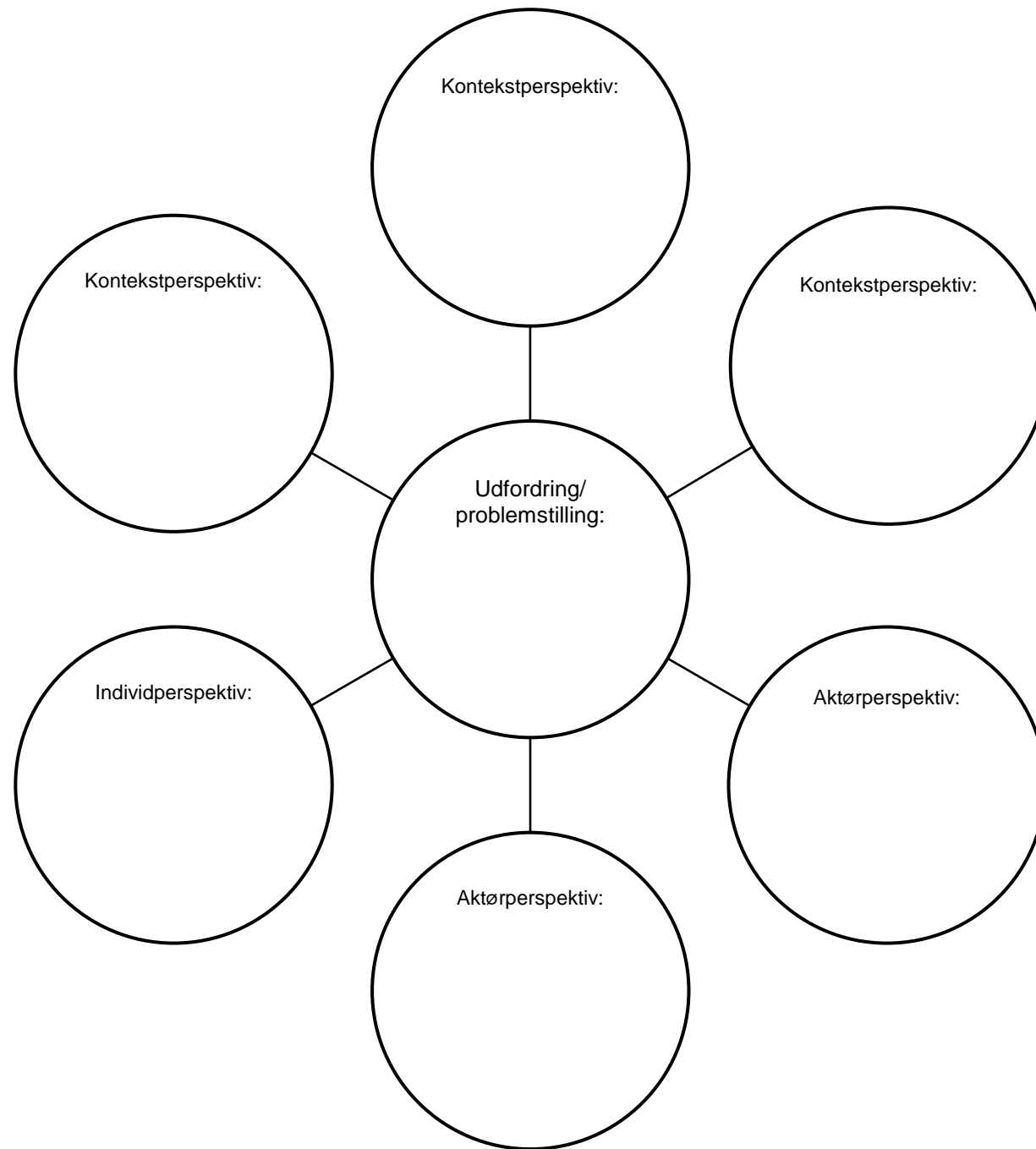

Fokus på elevernes forudsætninger

Barnets/børnenes perspektiv(er)

Problemstillinger skal altid analyseres ud fra alle tre perspektiver, med særlig vægt på **aktør- og kontekstperspektivet.**

ucn act2learn

Pædagogisk Analyse i et læringsperspektiv

Pernille Nielsen |
UCN act2learn Pædagogik og Læring

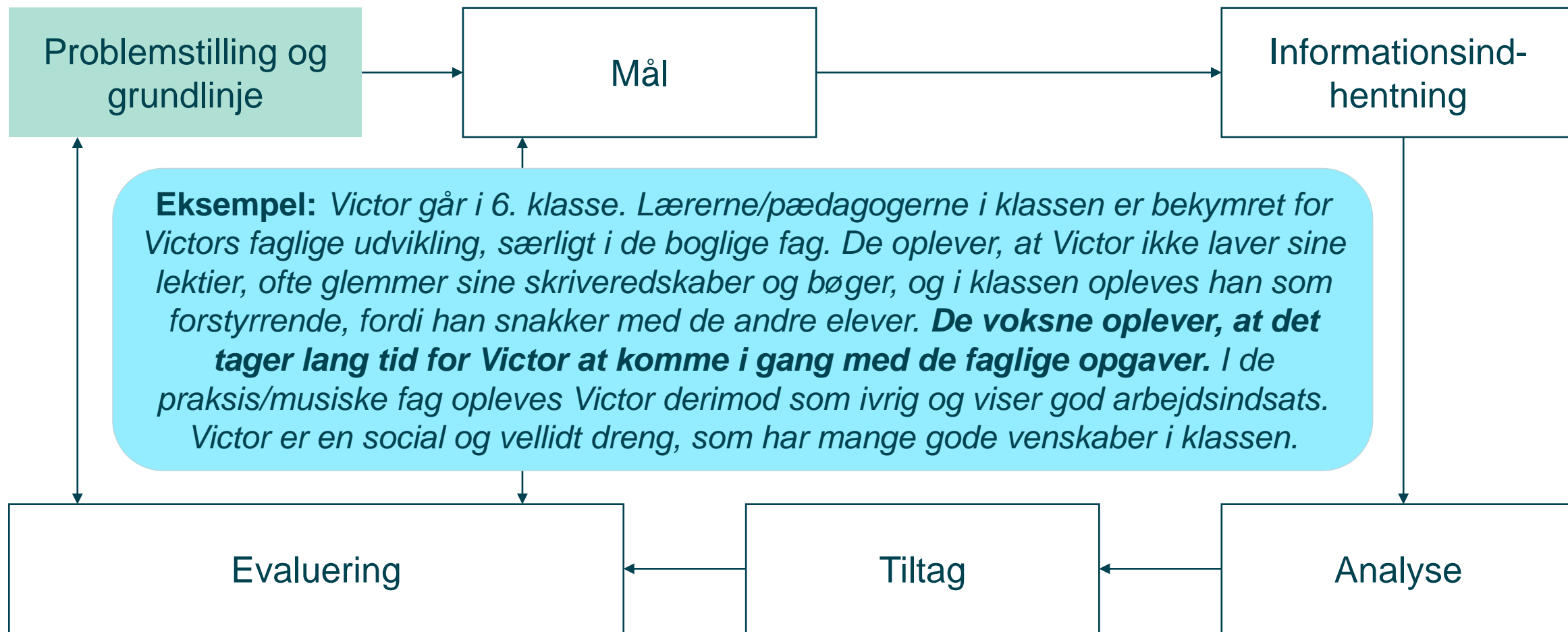
 Den Mangfoldige
Folkeskole

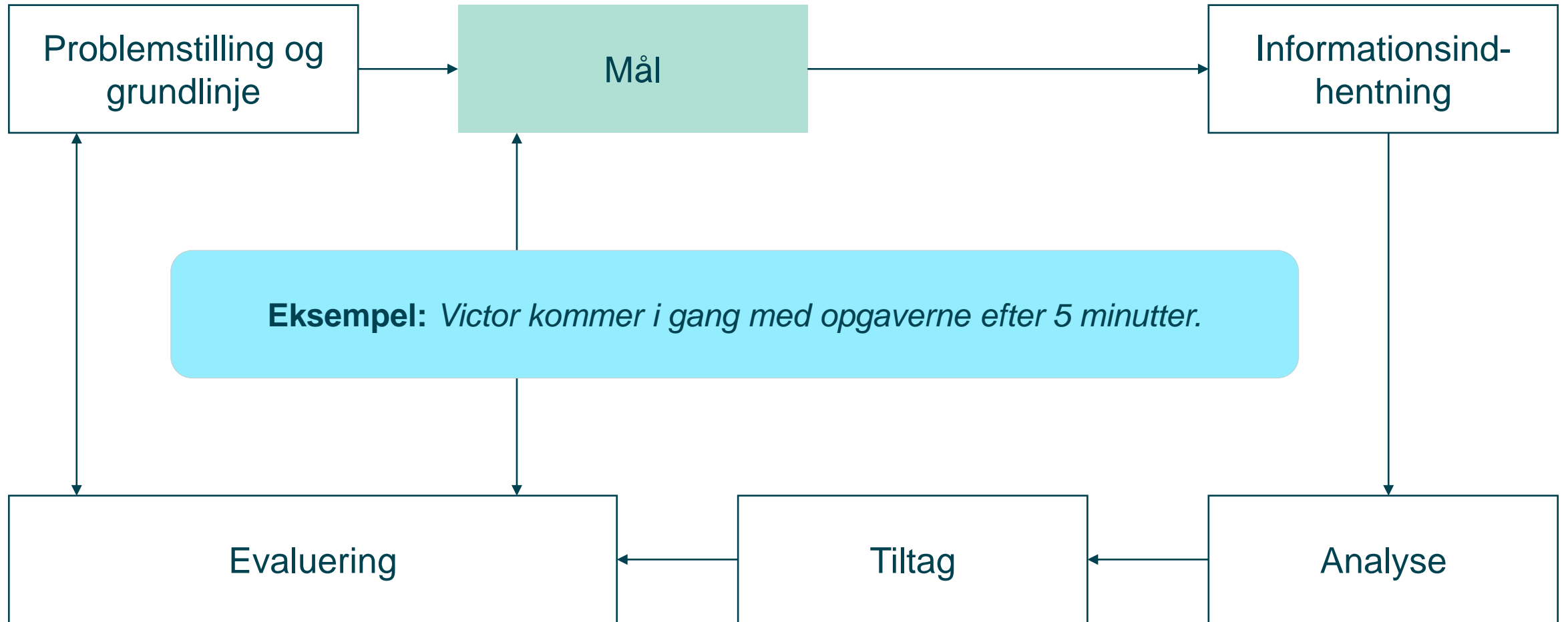
Pædagogisk Analyse er en relevant metode til udvikling af pædagogisk praksis på flere niveauer...

...Og hvordan kan det så fx se ud i en undervisnings-situation?

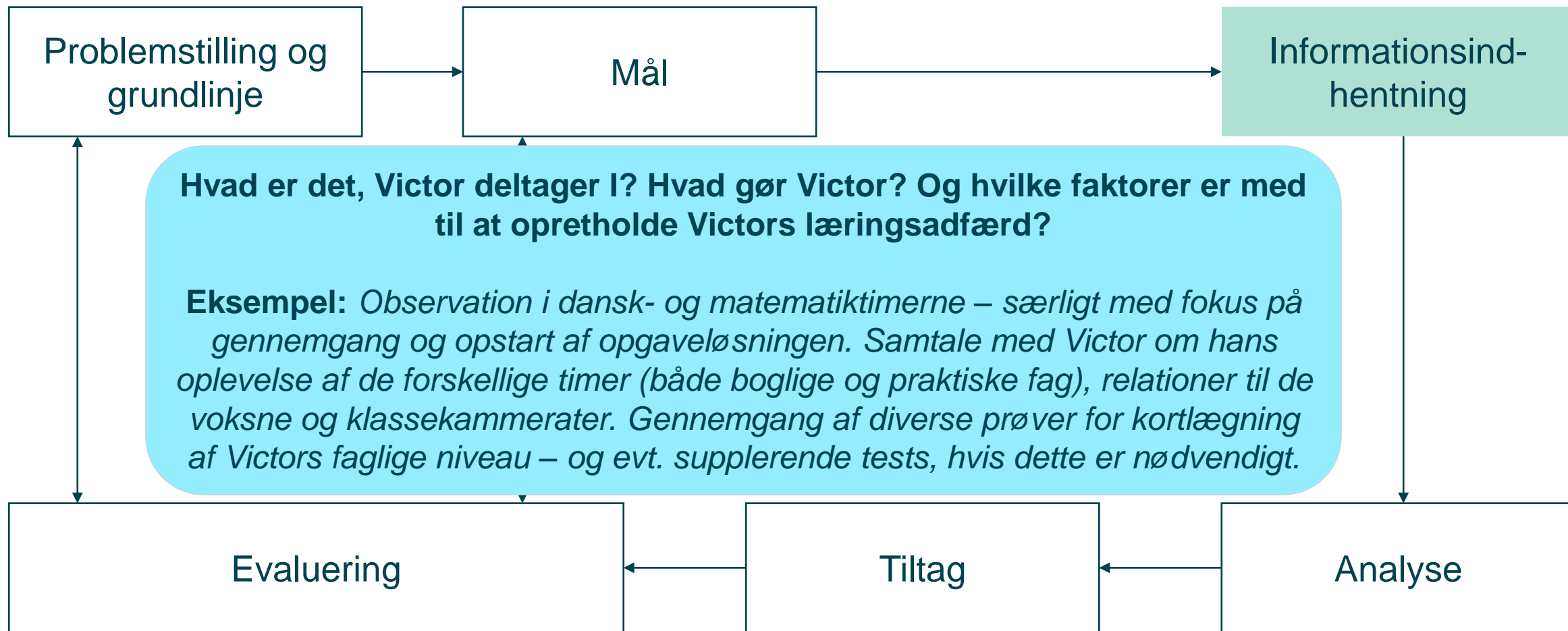
Problemstilling og grundlinje

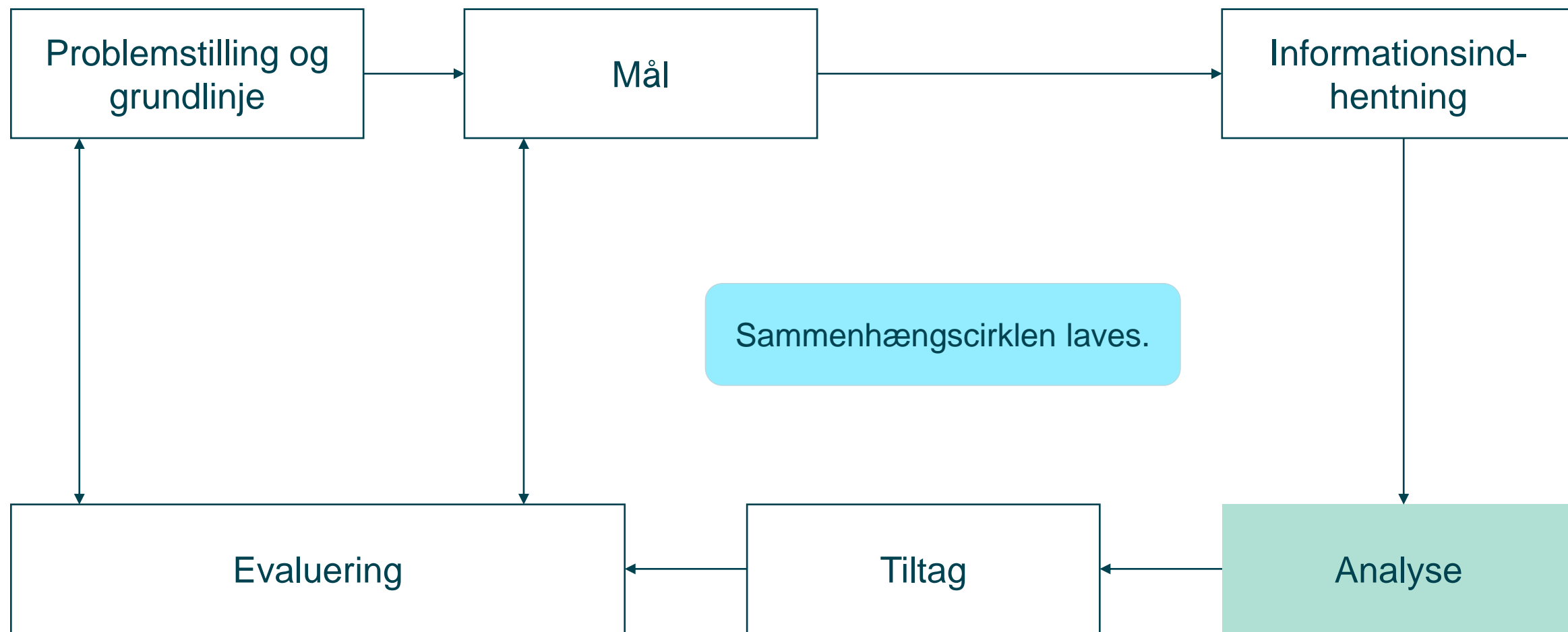
Mål

Informationsindhentning

Analyse

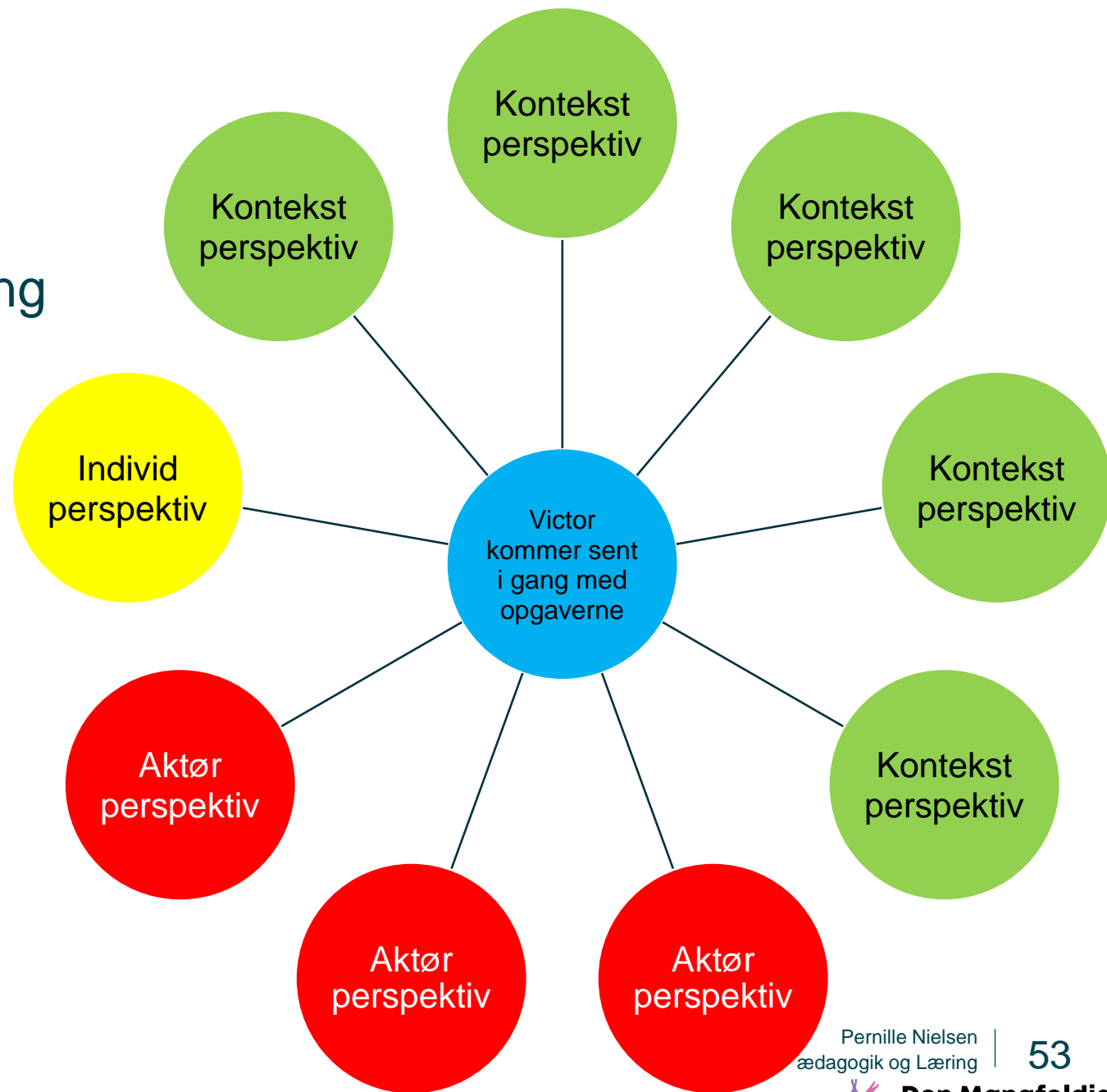

Sammenhængscirklen:

Hvilke opretholdende faktorer vanskeliggør, at Victor kommer i gang med de faglige opgaver?

EKS.

Vi oplever, at det tager lang tid for Victor at komme i gang med de faglige opgaver.

Sammenhængscirklen:

Hvilke opretholdende faktorer vanskeliggør, at Victor kommer i gang med de faglige opgaver?

EKS.

Vi oplever, at det tager lang tid for Victor at komme i gang med de faglige opgaver.

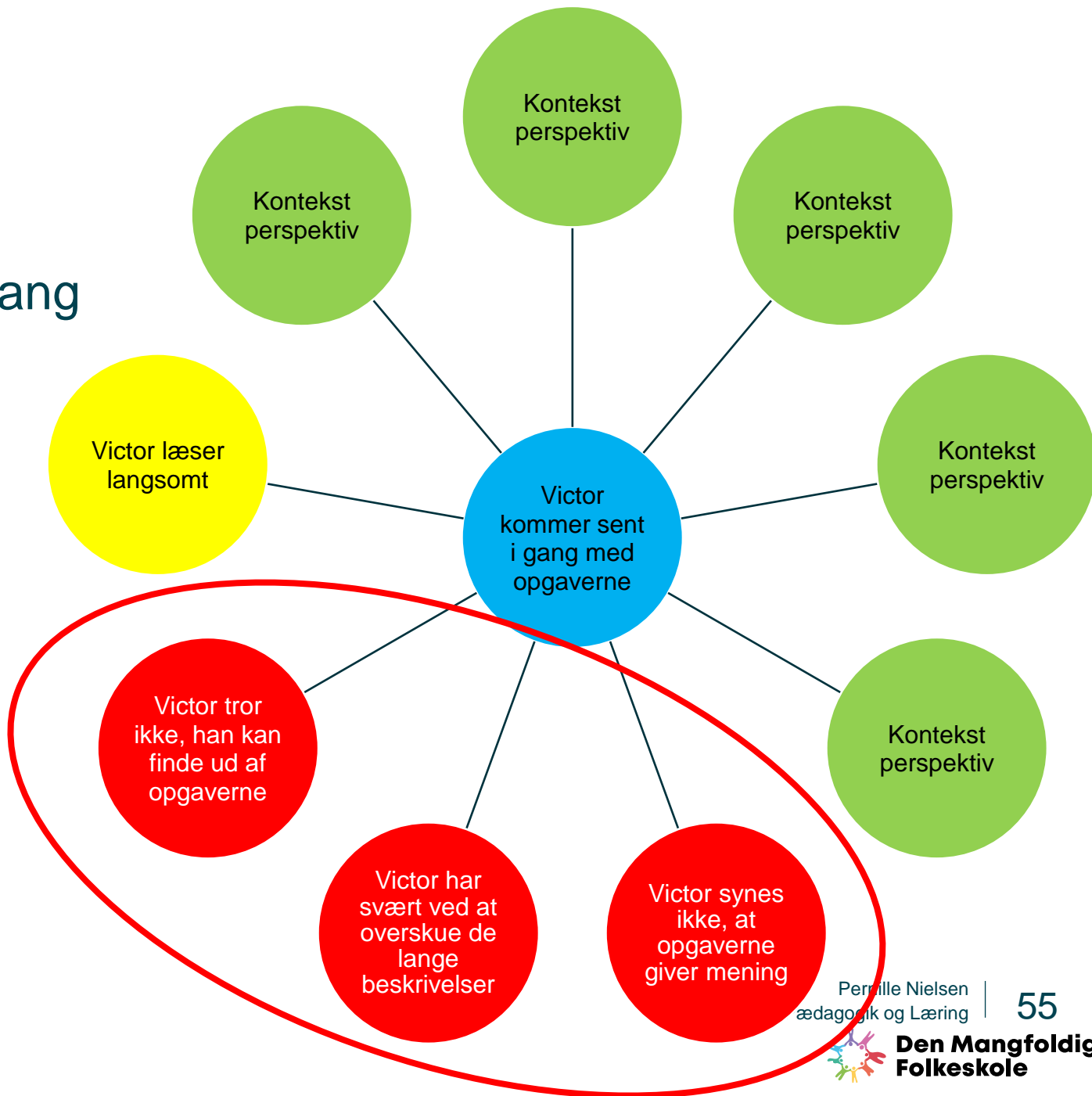

Sammenhængscirklen:

Hvilke opretholdende faktorer vanskeliggør, at Victor kommer i gang med de faglige opgaver?

EKS.

Vi oplever, at det tager lang tid for Victor at komme i gang med de faglige opgaver.

Sammenhængscirklen:

Hvilke opretholdende faktorer vanskeliggør, at Victor kommer i gang med de faglige opgaver?

EKS.

Vi oplever, at det tager lang tid for Victor at komme i gang med de faglige opgaver.

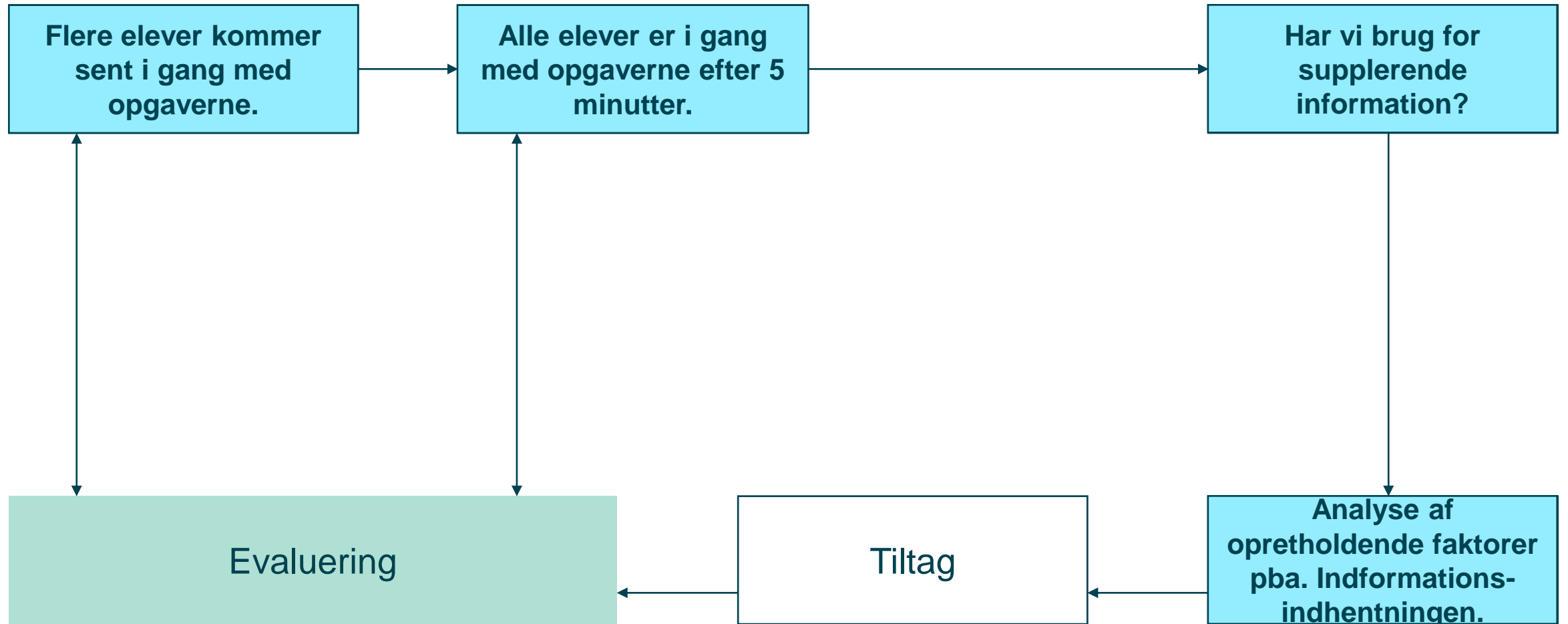

Sammenhængscirklen:

Analysen viser faktorer, som bidrager til, at Victor (og andre elever) kommer sent i gang med opgaverne. Gennem analysen får det pædagogiske personale særligt øje på, at det ikke kun er Victor, som kommer sent i gang med opgaverne – særligt får de øje på, at dette gælder for flere børn i klassen.

Det pædagogiske personale vælger derfor at tage en ny runde.

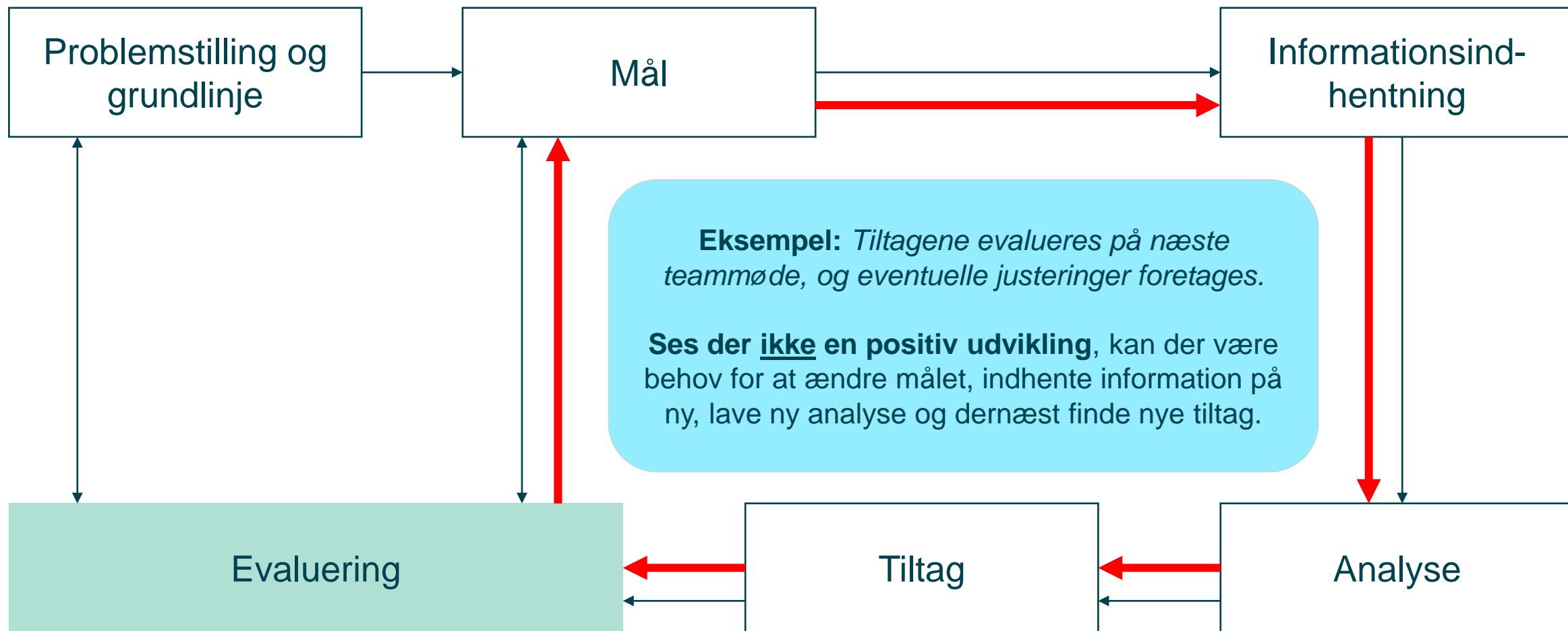
Tiltag

Alle tiltag kan måske ikke igangsættes på én gang – hvis dette er tilfældet, listes de op i en prioriteret rækkefølge og igangsættes herudfra.

Eksempler:

- *Læreren sikrer sig at gennemgå opgaven nøje med de elever, som ikke kommer i gang, for at sikre, at de ved, hvad opgaven går ud på.*
- *Læreren er opmærksom på at støtte og opmuntre eleverne i løbet af opgaveløsningen.*
- *Lærerne har fokus på kontakten til eleverne, fx 1:5-reglen om at give fem gange mere ros end ris.*
- *Læreren har ekstra sæt bøger og skriveredskaber i klassen, som eleverne kan låne.*
- *Læreren sørger for at opgavebeskrivelserne altid er tilgængelige digitalt, så de elever, der ønsker det, kan bruge AppWriter til oplæsning af opgaven.*
- *Læreren laver læseguides, som hjælper eleverne med at danne sig overblik over teksterne.*
- *Elever (hvor der er bekymring i forhold til manglende læseudvikling) tilbydes læsekursus og screenes for evt. ordblindhed.*

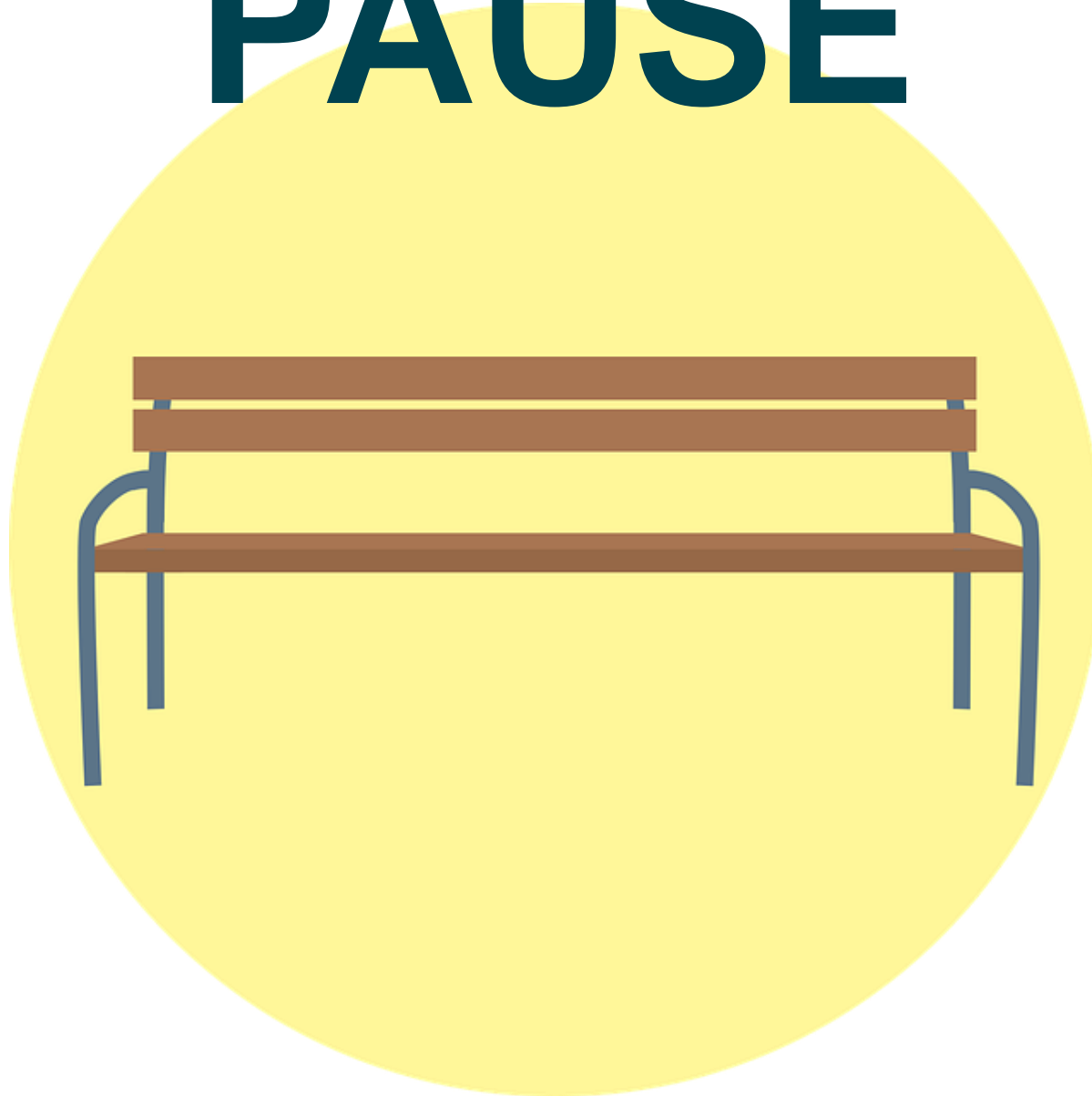

Struktur for evalueringsmødet

1. Har vi gennemført det, vi aftalte sidst?
2. Hvilken positiv udvikling har vi opnået, og hvad er det, vi har igangsat, som har bidraget til denne udvikling?
3. Er der opstået udfordringer i arbejdet, og hvad kan der gøres for at overkomme disse?
4. Hvad skal vi gøre mere af inden næste møde?
 - Teamet skal konkretisere, hvilke tiltag som skal igangsættes, og hvordan de forskellige opgaver skal fordeles.
 - Det aftales, hvornår teamet mødes igen for at evaluere tiltagene.

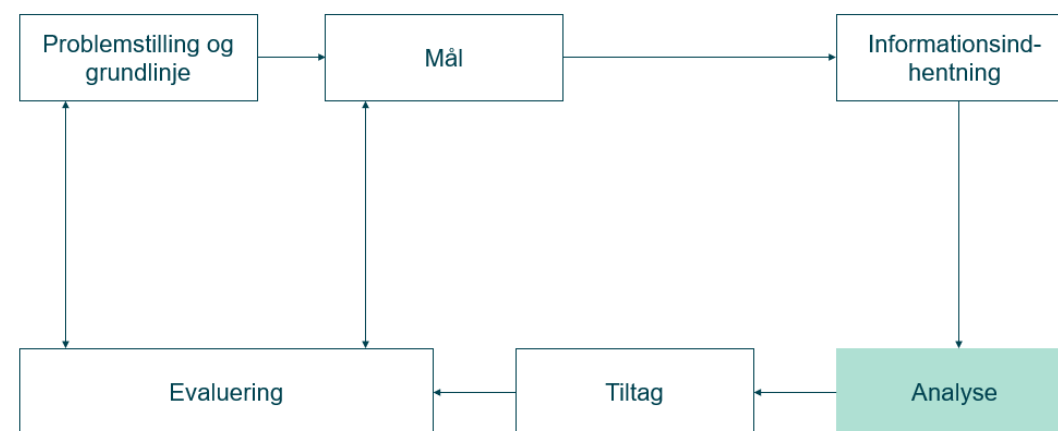
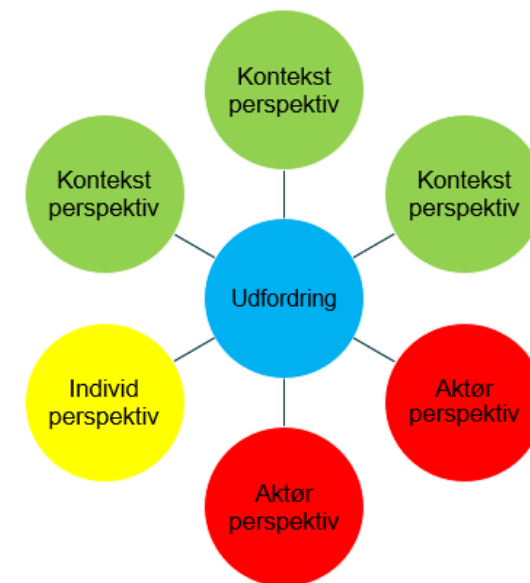
PAUSE

Drøftelse

Begynd på en Pædagogisk Analyse af en problemstilling, som I møder i jeres praksis.

- Gør jer helt konkrete overvejelser (og notér løbende) – notér også, hvis der er information, som I mangler, som I skal indhente/blive klogere på?
 - **Problemstilling** (hvilken problemstilling bliver I optaget af? Obs. problemforståelser)
 - **Mål** (hvad er det konkrete mål, som skal arbejdes hen imod?)
 - **Informationsindhentning** (hvilken information skal vi indhente og hvordan?)
 - **Analyse** (hvilke opretholdende faktorer får I øje på?)
 - **Tiltag** (hvilke tiltag kan igangsætte pba. analysen?)
 - **Evaluering** (hvornår skal tiltagene evalueres?)
- Lav konkrete aftaler: Hvad sker der herfra? Hvem gør hvad?

Interviewers opgave i lærings samtalen:

- At finde ubrugte muligheder.
- Anvende spørgsmål, som åbner op for refleksion.
- Understøtte at fokuspersonen/fokuspersonerne kigger på egen praksis og mulighedsrum indenfor de betingelser, der er til stede.
- Positionering: Væk fra ekspertrolle og hen mod rådgivende og faciliterende rolle.
- At udfordre problemforståelser.
- At gå fra enkelttilfælde til almengørelse.

Spørgsmål til inklusionssyn:

- Hvordan kan du som professionel...?
- I hvilke sammenhænge ses udfordringerne? (Kom med et konkret eksempel)
- Hvilke muligheder har barnet/børnene for at deltage? Hvad er der på spil i denne situation?
- Hvad er barnets/børnenes grunde til at gøre, som det/de gør?
- Hvornår er det ikke et problem? Hvad er det, den konkrete situation tilbyder?

Spørgsmål til børnesyn:

- Er barnet/børnene blevet spurgt?
- Hvordan kan vi få viden om barnets/børnenes perspektiv(er)?
- Hvilke ressourcer har barnet/børnegruppen – og hvad kan vi tænke ind i det?
- Hvad er det barnet/børnene forsøger at fortælle os med deres adfærd?
- Hvordan er relationen barnet/børnene og de voksne?
- Hvordan stilladseres læringsrummet med fx dagsorden?
- Hvordan ser klasseledelsen ud?

Spørgsmål til lærings syn:

- Hvordan inddrages børnenes perspektiver og interesser i undervisningen?
- Hvordan varieres undervisningen, så den imødekommer børnenes forskellige måder at lære på?
- Hvor meget er børnene aktive/passive i den undervisning, der er tilrettelagt? Og hvad vil det sige at være aktiv/passiv?
- Arbejdes der både med faglige og sociale mål i undervisningen? Og arbejdes der med relationer?

Evaluering

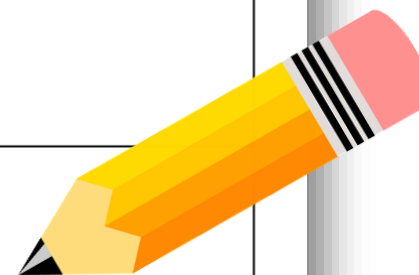

Vidensflow Den Mangfoldige Folkeskole

I "Den Mangfoldige Folkeskole" vil vi gerne kombinere viden fra kurser, temadage, uddannelse og jeres praksis i kommunerne. Vi har derfor brug for din tilbagemelding på de tre nedenstående spørgsmål.

Ny viden: <i>Var der en refleksion, model, tematik eller metode fra dagens undervisning, som gav særlig mening og inspiration til din egen praksis?</i>	Beskriv hvilken her:
Videndeling på tværs: <i>Var der nogle ideer eller erfaringer fra de andre deltagere, som du vil tage med hjem og afprøve i din egen praksis?</i>	Beskriv hvilken her:
Hvad vil du bringe videre til dine kolleger? Hvordan?	Skriv dit svar her:

DEN MANGFOLDIGE FOLKESKOLE

Kurser og møder Videndeling Kommunale indsatser Om projektet

Den Mangfoldige Folkeskole

Samtlige 11 nordjyske kommuner og Professionshøjskolen UCN er sammen om det treårige projekt "Den Mangfoldige Folkeskole". Her skal en lang række lokale indsatser være med til at løfte en af folkeskolens største udfordringer: At skabe rum til, at flere børn og unge kan lære og trives i den almene undervisning og deltage i skolens fællesskaber.

Kurser og webinarer →

Artikler og kursusmateriale →

Efter i dag

- Følg løbende med på hjemmesiden for ny inspiration, kompetenceudvikling og videndeling.
- Spred gerne budskabet om mulighederne i Den Mangfoldige Folkeskole.
- Videndel om dagens læring med kolleger og ledere.
- Slides kan efterfølgende findes på hjemmesiden.

<https://www.denmangfoldigefolkeskole.dk>

Litteraturliste

- Hansen, O. (2007). *Skoleledelse og læringsmiljø*. Dafolo.
- Hansen, O., & Nordahl, T. (2016). *Datainformeret forbedringsarbejde i skolen*. Dafolo.
- Hattie, J. (2009). *Visible Learning*. London and New York: Routledge.
- Hattie, J. (2013). *Synlig læring - for lærere*. Dafolo.
- Kousholt, D., & Testmann, L. (2017). Børns sociale deltagelse og fællesskaber. I T. Holst Mortensen, *Pædagogiske miljøer og aktiviteter* (s. 57-75). Akademisk Forlag.
- Nielsen, M. (2013). *Det ved vi om observation og pædagogisk analyse*. Frederikshavn: Dafolo.
- Nielsen, M. (2015). *Observation*. Dafolo.
- Nordahl, T. (2002). *Eleven som aktør*. Hans Reitzels Forlag.
- Nordahl, T. (2007). Kvaliteter i skoleledelse som fremmer læringsmiljøet. I O. Hansen, *Skoleledelse og læringsmiljø* (s. 35-46). Dafolo.
- Nordahl, T. (2011). *LP-modellens vidensgrundlag*. Dafolo.
- Nordahl, T. (2014). *Anvendelse af pædagogisk analyse - beskrivelse af en pædagogisk analysemodel til brug i skolen*. Dafolo.
- Nordahl, T. (2018). *Inkluderende fællesskap for barn og unge. Ekspertgruppen for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging*. Fagbokforlaget.
- Nordahl, T., Hansen, L. S., Ringsmose, C., & Drugli, M. B. (2020). Systematisk arbejde over tid betaler sig: Resultater fra Program for læringsledelse - dagtilbud. (1 udg.) Aalborg Universitetsforlag. FULM: Forskningsinformeret udvikling af læringsmiljøer
- Nordahl, T., & Overland, T. (2021). *Tilpasset opplæring og inkluderende støttesystemer*. Oslo: Gyldendal.
- Qvortrup, L. (2015). *Forskningsinformeret læringsledelse*. Dafolo.
- Qvortrup, L. (2009). Pædagogisk ledelse - LP-modellen og skoleledelse. I O. Hansen, & T. Nordahl, *LP-modellen - Læringsmiljø og Pædagogisk Analyse* (s. 49-63). Dafolo.